

Bästa språket – en samlad svensk språkpolitik

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 2005/06:2 Bästa språket – en samlad svensk språkpolitik med följdmotioner samt motioner från allmänna motionstiden 2003, 2004 och 2005.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om följande fyra mål för en nationell språkpolitik:

- Svenska språket ska vara huvudspråk i Sverige.
- Svenskan ska vara ett komplett och samhällsbärande språk.
- Den offentliga svenskan ska vara vårdad, enkel och begriplig.
- Alla ska ha rätt till språk: att utveckla och tillägna sig svenska språket, att utveckla och bruka det egna modersmålet och nationella minoritetsspråket och att få möjlighet att lära sig främmande språk.

Utskottet avstyrker motionsförslag om att svenska språket ska skyddas genom lag samt ett motionsyrkande om att ange ytterligare ett mål, nämligen att Sverige ska bidra till att den ömsesidiga språkförståelsen i Norden vidmakthålls och förbättras.

Regeringens syn på behovet av att samordna och stärka språkvården ställer sig utskottet bakom. Härigenom kan kunskap och kompetens på området samlas och befintliga resurser utnyttjas på ett mer ändamålsenligt och effektivt sätt. Samordningen underlättar också uppföljningen av de språkpolitiska målen. Utskottet utgår från att den föreslagna organisationskommittén omgående tillsätts så att arbetet med den nya språkvårdsorganisationen snabbt kan komma i gång.

Motionsförslag som går ut på att i större utsträckning värna svenskans ställning och bruk inom EU avstyrks.

Utskottet delar regeringens bedömning att de insatser som görs för att förstärka språkundervisningen för elever med utländsk bakgrund och för de nationella minoriteterna bör fortsätta samt att språkens roll inom svensk undervisning bör stötts.

I likhet med regeringen anser utskottet att tillgången till barn- och ungdomsböcker på andra språk än svenska bör öka och att en ny utgivning av serien Alla Tiders Klassiker som speglar olika språkområden och världsdelar bör stödjas. Utskottet ser också positivt på regeringens uppdrag till Kulturrådet att dels ge ut en barnbokskatalog med information om barn- och ungdomsböcker på andra språk än svenska, dels stödja långsiktiga läsfrämjande projekt som Läs för mig, pappa! Utskottet stöder även regeringens bedömning att En bok för alla AB bör ges fortsatt uppdrag att undersöka hur litteratur och läsning ytterligare kan främjas på arbetsplatserna genom t.ex. arbetsplatsbibliotek.

Regeringens bedömning att ytterligare insatser bör göras för att främja dialekter delas av utskottet.

Utskottet behandlar i betänkandet sammanlagt 58 motionsyrkanden väckta i anslutning till propositionen eller under allmänna motionstiden 2002–2005. Samtliga motionsyrkanden avstyrks.

I betänkandet finns 20 reservationer och 7 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	5
Redogörelse för ärendet.....	8
Utskottets överväganden.....	9
Mål för en nationell språkpolitik.....	9
Förslag på ytterligare mål.....	11
Språkvården samordnas och förstärks.....	12
Terminologi och språkteknologi.....	13
Nordisk språkgemenskap.....	15
Svenska språkets ställning i EU.....	17
EU-språkvården.....	19
Språkundervisning för elever med utländsk bakgrund.....	20
Vikten av svenskundervisning i utlandet och svensk utlandsundervisning.....	22
Tillgången till barn- och ungdomslitteratur på andra språk än svenska.....	23
Ny utgivning av serien Alla Tiders Klassiker.....	25
Arbetsplatsen viktig för ovana läsare.....	26
Dialekterna bör främjas.....	28
ÖVRIGA MOTIONSyrkanden.....	28
Utvärdering av de statliga insatserna för läsfrämjande.....	28
Översyn av det statliga inköpsstödet till biblioteken m.m.	30
Litteraturens betydelse.....	30
Läsfrämjande åtgärder.....	31
Upphävande av bibliotekslagen.....	32
Nationell plan för biblioteksverksamhet m.m.	33
Företagsservice på samtliga bibliotek.....	35
Statistik över tillgången till barnlitteratur i förskolan.....	36
Svenska Akademiens ordbok.....	37
Översyn av stödet till kulturtidskrifter.....	38
Översyn av den idéburna organisationspressens villkor.....	39
Etablering av bokhandlar i kommuner som saknar sådana.....	40
Ändring i lagen om pliktexemplar av dokument.....	41
Reservationer.....	43
1. Mål för en nationell språkpolitik, punkt 1 (m, fp, kd, c).....	43
2. Förslag på ytterligare mål, punkt 2 (c).....	44
3. Terminologi och språkteknologi, punkt 3 (m).....	44
4. Nordisk språkgemenskap, punkt 4 (c).....	45
5. Svenska språkets ställning i EU, punkt 5 (m, fp, kd, c).....	45
6. EU-språkvården, punkt 6 (m).....	46
7. Språkundervisning för elever med utländsk bakgrund, punkt 7 (fp).....	47
8. Utvärdering av de statliga insatserna för läsfrämjande, punkt 11 (m, fp, kd, c).....	47
9. Utvärdering av de statliga insatserna för läsfrämjande, punkt 11 (v).....	48
10. Översyn av det statliga inköpsstödet till biblioteken m.m., punkt 12 (kd).....	49
11. Litteraturens betydelse, punkt 13 (m).....	49

12. Upphävande av bibliotekslagen, punkt 15 (m, fp, c).....	50
13. Nationell plan för biblioteksverksamhet m.m., punkt 16 (fp).....	51
14. Nationell plan för biblioteksverksamhet m.m., punkt 16 (kd).....	51
15. Nationell plan för biblioteksverksamhet m.m., punkt 16 (c).....	52
16. Statistik över tillgången till barnlitteratur i förskolan, punkt 18 (v).....	53
17. Svenska Akademiens ordbok, punkt 19 (m, fp, kd, c).....	53
18. Översyn av den idéburna organisationspressens villkor, punkt 21 (kd).....	54
19. Etablering av bokhandlar i kommuner som saknar sådana, punkt 22 (v).....	55
20. Ändring i lagen om pliktexemplar av dokument, punkt 23 (c).....	55
Särskilda yttranden.....	57
1. Mål för en nationell språkpolitik, punkt 1 (v).....	57
2. Tillgången till barn- och ungdomslitteratur på andra språk än svenska, punkt 8 (v).....	57
3. Dialekterna bör främjas (fp).....	57
4. Dialekterna bör främjas (c).....	58
5. Läsfrämjande åtgärder, punkt 14 (v).....	58
6. Upphävande av bibliotekslagen, punkt 15 (fp).....	58
7. Översyn av stödet till kulturtidskrifter, punkt 20 (fp).....	58
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	59
Propositionen.....	59
Följdmotioner.....	59
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2002.....	60
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2003.....	61
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004.....	61
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005.....	62
<i>Bilaga 2</i>	
EU-frågor.....	65

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Mål för en nationell språkpolitik

Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om nationella språkpolitiska mål. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:2 och avslår motionerna 2002/03:Kr215, 2002/03:Kr305 yrkande 1, 2003/04:Kr280, 2003/04:Kr367 yrkande 1, 2005/06:Kr2 yrkande 1, 2005/06:Kr3 yrkande 1 och 2005/06:Kr4 yrkande 1.

Reservation 1 (m, fp, kd, c)

2. Förslag på ytterligare mål

Riksdagen avslår motion 2005/06:Kr4 yrkande 7.

Reservation 2 (c)

3. Terminologi och språkteknologi

Riksdagen avslår motion 2005/06:Kr2 yrkande 4.

Reservation 3 (m)

4. Nordisk språkgemenskap

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Kr5 yrkandena 1 och 3 samt 2005/06:Kr321 yrkandena 1 och 2.

Reservation 4 (c)

5. Svenska språkets ställning i EU

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Kr2 yrkande 2, 2005/06:Kr4 yrkande 2 och 2005/06:Kr8 yrkande 12.

Reservation 5 (m, fp, kd, c)

6. EU-språkvården

Riksdagen avslår motion 2005/06:Kr2 yrkande 3.

Reservation 6 (m)

7. Språkundervisning för elever med utländsk bakgrund

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Kr6 yrkande 1 och 2005/06:Kr7 yrkandena 1 och 2.

Reservation 7 (fp)

8. Tillgången till barn- och ungdomslitteratur på andra språk än svenska

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Kr248 yrkandena 5–7 och 2005/06:Kr336 yrkandena 7 och 8.

- 9. Ny utgivning av serien Alla Tiders Klassiker**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Kr5 yrkande 4 och 2005/06:Kr249 yrkandena 1 och 2.
- 10. Arbetsplatsen viktig för ovana läsare**
Riksdagen avslår motion 2005/06:Kr345.
- 11. Utvärdering av de statliga insatserna för läsfrämjande**
Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Kr248 yrkande 1, 2004/05:Kr362 yrkande 8, 2005/06:Kr3 yrkande 2 och 2005/06:Kr416 yrkande 6.
Reservation 8 (m, fp, kd, c)
Reservation 9 (v)
- 12. Översyn av det statliga inköpsstödet till biblioteken m.m.**
Riksdagen avslår motion 2005/06:Kr3 yrkandena 4 och 5.
Reservation 10 (kd)
- 13. Litteraturens betydelse**
Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Kr233 yrkande 8 och 2005/06:Kr233 yrkande 12.
Reservation 11 (m)
- 14. Läsfrämjande åtgärder**
Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Kr236 och 2004/05:Kr248 yrkande 8.
- 15. Upphävande av bibliotekslagen**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Kr233 yrkande 13 och 2005/06:Kr381 yrkande 18.
Reservation 12 (m, fp, c)
- 16. Nationell plan för biblioteksverksamhet m.m.**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Kr3 yrkande 3, 2005/06:Kr334 yrkandena 6 och 7, 2005/06:Kr382 yrkande 39 och 2005/06:Kr416 yrkandena 1–4.
Reservation 13 (fp)
Reservation 14 (kd)
Reservation 15 (c)
- 17. Företagsservice på samtliga bibliotek**
Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Kr342 och 2005/06:Kr226.
- 18. Statistik över tillgången till barnlitteratur i förskolan**
Riksdagen avslår motion 2005/06:Kr306 yrkande 3.
Reservation 16 (v)

19. Svenska Akademiens ordbok

Riksdagen avslår motion 2005/06:Kr381 yrkande 43.

Reservation 17 (m, fp, kd, c)

20. Översyn av stödet till kulturtidskrifter

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr280.

21. Översyn av den idéburna organisationspressens villkor

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Kr359 yrkande 1 och 2005/06:Kr413 yrkande 1.

Reservation 18 (kd)

22. Etablering av bokhandlar i kommuner som saknar sådana

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr248 yrkande 4.

Reservation 19 (v)

23. Ändring i lagen om pliktexemplar av dokument

Riksdagen avslår motion 2004/05:Kr221.

Reservation 20 (c)

Stockholm den 17 november 2005

På kulturutskottets vägnar

Lennart Kollmats

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lennart Kollmats (fp), Lars Wegendal (s), Eva Arvidsson (s), Paavo Vallius (s), Nikos Papadopoulos (s), Gunilla Tjernberg (kd), Siv Holma (v), Matilda Ernkrans (s), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Göran Persson i Simrishamn (s), Birgitta Sellén (c), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s), Anna Lindgren (m), Rossana Dinamarca (v), Anita Sidén (m), Hans Backman (fp) och Johan Andersson (s).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlas

dels proposition 2005/06:2,

dels motioner väckta med anledning av propositionen samt motioner väckta under allmänna motionstiden 2003, 2004 och 2005.

Propositionen bygger på en överenskommelse mellan den Socialdemokratiska regeringen och Vänsterpartiet.

Information

Företrädare för Association Internationale des Interprètes de Conférence (AIIC) har inför Kulturutskottet redovisat sin syn på förslagen i propositionen avseende avsnittet Svenska språkets ställning och bruk i EU.

Inkommande skrivelser

Två skrivelser med anledning av propositionen har inkommit och anmälts i kulturutskottet från enskilda personer.

Utskottets överväganden

Mål för en nationell språkpolitik

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att målen för en nationell språkpolitik ska vara följande.

- Svenska språket ska vara huvudspråk i Sverige.
- Svenskan ska vara ett komplett och samhällsbärande språk.
- Den offentliga svenskan ska vara vårdad, enkel och begriplig.
- Alla ska ha rätt till språk: att utveckla och tillägna sig svenska språket, att utveckla och bruka det egna modersmålet och nationella minoritetsspråket och att få möjlighet att lära sig främmande språk.

Utskottet avstyrker motionsförslag om att svenska språket ska skyddas genom lag.

Jämför reservation 1 (m, fp, kd, c) och särskilt yttrande 1 (v).

Propositionen

I propositionen föreslås att målen för en nationell språkpolitik ska vara följande:

- Svenska språket ska vara huvudspråk i Sverige.
- Svenskan ska vara ett komplett och samhällsbärande språk.
- Den offentliga svenskan ska vara vårdad, enkel och begriplig.
- Alla ska ha rätt till språk: att utveckla och tillägna sig svenska språket, att utveckla och bruka det egna modersmålet och nationella minoritetsspråket och att få möjlighet att lära sig främmande språk.

Beträffande det första målet att svenska språket ska vara huvudspråk i Sverige anges i propositionen att det svenska språket, i likhet med många andra språk, på sikt kan riskera att trängas undan av mer dominerande språk inom vissa områden i samhället mot bakgrund av samhällsutvecklingen. Regeringen anser därför att svenskans ställning som huvudspråk i Sverige behöver markeras genom ett språkpolitiskt mål. Regeringen understryker att målet inte står i motsatsförhållande till ett flerpråkigt samhälle.

Målet att svenskan ska vara ett komplett och samhällsbärande språk innebär enligt regeringen att alla måste medverka till att svenska språket förblir ett språk som kan användas inom alla delar av samhället, t.ex. inom administrationen, rättsväsendet, det politiska systemet, alla nivåer inom undervisningsväsendet, arbetslivet och kulturlivet. Samtidigt understryker regeringen att samspelet med andra språk är mycket viktigt. För att

säkerställa att svenska förblir ett komplett och samhällsbärande språk bör därför enligt regeringen åtgärder vidtas för att främja svenskans bruk inom skilda samhällssektorer parallellt med andra språk.

Centrala områden för att nå målet om en vårdad, enkel och begriplig offentlig svenska är enligt propositionen främst massmedierna, den offentliga administrationen, inklusive det som följer av EU-medlemskapet och den utveckling som sker genom den ökade användningen av informationsteknik. Men för att nå målet krävs också medverkan från alla som verkar i offentligheten.

I anslutning till målet att alla ska ha rätt till språk framhåller regeringen att språk är en nödvändig förutsättning för individens utveckling och för framgång i skola och arbetsliv. Kraven på språkbehärskning blir enligt regeringen också allt större i det moderna samhället. I de skillnader som finns mellan olika gruppers språkbehärskning avslöjar sig enligt propositionen klassamhället. Undersökningar visar att skillnaderna är stora mellan barn med olika familjebakgrund. Det är enligt regeringen samhällets ansvar att utjämna dessa skillnader och ge alla likvärdiga förutsättningar att tillägna sig ett språk som gör dem till fullvärdiga samhällsmedlemmar.

Regeringen gör vidare bedömningen att man inte bör genomföra Språkkommitténs förslag om en särskild lag om svenska språket (Mål i mun SOU 2002:27).

Motionerna

Moderata samlingspartiet anser i *motion 2005/06:Kr2* yrkande 1 att svenska språket ska skyddas genom lag. Samma uppfattning har Magdalena Andersson och Anita Sidén (båda m) i *motion 2003/04:Kr280*. Motionärerna framhåller att lagstifta om svenska språket som huvudspråk har stor praktisk och symbolisk betydelse.

Även Kristdemokraterna anser i *motionerna 2002/03:Kr305* yrkande 1, *2003/04:Kr367* yrkande 1 och *2005/06:Kr3* yrkande 1 att svenska språket ska lagskyddas. Det ger enligt motionärerna en tydlig signal om svenskans betydelse i vårt samhälle och garanterar att svenskan även i framtiden ska vara vårt huvudspråk. Motionärerna framhåller vidare att det är en motsägelser att ha fem lagfästa minoritetsspråk men inget officiellt majoritetsspråk.

Av samma skäl som redovisats av motionärerna ovan anser Centerpartiet i *motion 2005/06:Kr4* att svenska språket ska lagskyddas (yrkande 1).

I *motion 2002/03:Kr215* av Carina Hägg (s) framhåller motionären behovet av lagstiftning för att stärka svenska språkets ställning.

Utskottets ställningstagande

Svenskan är det helt dominerande språket i Sverige och det gemensamma språket i offentliga sammanhang. Språksituationen i Sverige har dock under senare år förändrats på flera sätt. Långt över 1 miljon personer i Sverige har utländsk bakgrund och många av dem har svenskan som ett andraspråk. Vidare används engelskan inom alltfler områden. Dessutom

har fem språk fått ställning som nationella minoritetsspråk. Denna utveckling leder enligt utskottets uppfattning till att man i Sverige bör värna svenska språkets ställning. Annars kan det som framhålls i propositionen på sikt finnas en risk att svenskan i likhet med många andra språk trängs undan av mer dominerande språk, framför allt inom vissa områden i samhället. Utskottet anser således i likhet med regeringen att svenskans ställning som huvudspråk i Sverige behöver markeras.

Utskottet delar dock inte motionärernas bedömning att denna markering bör ske genom lagskydd. Som framhållits av några remissinstanser har en lagreglering inte någon normerande verkan, och det finns ingen påföljd om bestämmelserna inte iakttas. Dessutom är det som regeringen också framhåller inte oproblematiskt att föreskriva att svenskan ska vara landets officiella språk i internationella sammanhang, när det finns svenskar inom utrikesförvaltningen som både har rätt att och bör använda andra språk, exempelvis något av de nationella minoritetsspråken eller något främmande språk.

Utskottet anser därför i likhet med regeringen att svenskans ställning som huvudspråk i Sverige bör slås fast i ett språkpolitiskt mål. Ett mål som inte står i motsatsförhållande till ett mångspråkigt samhälle. Ett starkt gemensamt språk ger förutsättningar att ta tillvara den mångfald av språk och kulturer som finns inom landet. Utskottet avstyrker därmed *motionerna 2002/03:Kr215 (s), 2002/03:Kr305 (kd) yrkande 1, 2003/04:Kr280 (m), 2003/04:Kr367 (kd) yrkande 1, 2005/06:Kr2 (m) yrkande 1, 2005/06:Kr3 (kd) yrkande 1 och 2005/06:Kr4 (c) yrkande 1.*

Beträffande de tre övriga tre mål som regeringen satt upp för en nationell språkpolitik vill utskottet i likhet med regeringen understryka vikten av att svenskan även i framtiden ska kunna användas inom alla samhällsområden, att offentlig svenska ska vara föredömlig, dvs. vårdad, enkel och begriplig, samt att alla ska ha rätt till såväl det svenska språket som det egna modersmålet och nationella minoritetsspråk. Dessutom bör som påpekas av regeringen alla få möjlighet att lära sig främmande språk. Utskottet ställer sig således bakom regeringens förslag även vad avser dessa tre mål.

Förslag på ytterligare mål

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsyrkande om att införa ytterligare ett mål.

Jämför reservation 2 (c).

Motionen

Centerpartiet framhåller i *motion 2005/06:Kr4* yrkande 7 att ytterligare ett mål bör tillföras, nämligen att Sverige ska bidra till att den ömsesidiga språkförståelsen i Norden vidmakthålls och förbättras. Motionärerna anför som skäl för att införa ytterligare ett mål att det finns en betydande risk för domänförlust beträffande de skandinaviska språken, genom att dessa språk inte förblir språk som används som förstaspråk i umgänget nordbor emellan.

Utskottets ställningstagande

De fyra mål som regeringen föreslagit och som utskottet sålunda ställt sig bakom avser alla en nationell språkpolitik som värnar svenskan som huvudspråk men som också samlat lyfter fram allas rätt till språk. Rätten att utveckla och tillägna sig det svenska språket, bruka det egna modersmålet, teckenspråket som modersmål, de nationella minoritetsspråken och möjligheten att lära främmande språk. Centerpartiets förslag i motion 2005/06: Kr4 att tillföra ytterligare ett mål, innebärande att Sverige ska bidra till att den ömsesidiga språkförståelsen i Norden vidmakthålls och förbättras, rör Sveriges agerande till andra länder. Utskottet anser inte att detta bör vara ett mål för en nationell språkpolitik och avstyrker därför *motion 2005/06: Kr4* (c) yrkande 7. Utskottet återkommer senare i betänkandet till frågor rörande de nordiska språken under rubriken Nordisk språkgemenskap.

Språkvården samordnas och förstärks

Utskottets bedömning i korthet

Utskottet ser det som angeläget att språkvården förstärks och samordnas på det sätt som regeringen föreslår och utgår från att en föreslagen organisationskommitté tillsätts omgående.

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att den centrala, statligt finansierade språkvården bör samordnas och ges utökade resurser för ett vidgat verksamhetsområde.

Den nya språkvården bör enligt regeringen organiseras i myndighetsform och samordnas med myndigheten Språk- och folkminnesinstitutet (SOFI). Basen för den nya språkvården bör, förutom SOFI:s verksamhet, vara den verksamhet som i dag bedrivs av Svenska språknämnden, Sverigefinska språknämnden och Klarspråksgruppen i Regeringskansliet.

Det centrala stödet till myndigheterna i deras klarspråksarbete bör enligt regeringens bedömning fortsätta att ges och även breddas samt fortlöpande följas upp och utvärderas.

Därutöver bör den samordnade språkvården enligt regeringen ha resurser för språkvård som rör det svenska teckenspråket och de nationella minoritetsspråken, detta för att kunna utveckla och främja vården av dessa språk. Resurser behövs också enligt regeringen för att överblicka situationen för samtliga språk i Sverige. Vidare behövs resurser för terminologi- och språkteknologifrågor liksom för andra mer övergripande språkpolitiska frågor. Till dessa hör även enligt propositionen att motverka språkbruk som konserverar könsroller och osynliggör kvinnor.

En organisationskommitté bör enligt regeringen snarast utses med uppdrag att lämna förslag till den närmare utformningen av den nya språkvården och en samordning av denna med SOFI:s verksamhet i en myndighetsstruktur. Målet är att de föreslagna förändringarna ska kunna genomföras den 1 juli 2006.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser det som angeläget och viktigt att språkvården förstärks och samordnas. Härigenom kan som regeringen framhåller kunskap och kompetens på området samlas och befintliga resurser utnyttjas på ett mer ändamålsenligt och effektivt sätt. Samordningen gör också att det blir lättare att följa upp att de språkpolitiska målen uppnås. Utskottet utgår från att organisationskommittén omgående tillsätts så att arbetet med den nya språkvårdsorganisationen snabbt kan komma i gång.

Terminologi och språkteknologi

Utskottets förslag i korthet

Utskottet anser i likhet med regeringen att statligt verksamhetsstöd även i fortsättningen bör lämnas till AB Terminologikum TNC samt att den föreslagna språkvårdsorganisationen också bör ha terminologisk kompetens liksom ett ansvar för språkteknologifrågor.

Motionsförslag som framhåller vikten av att det finns en genomarbetad svensk terminologi inom olika verksamhetsområden avstyrks med hänvisning till att frågan om en rikstermbank är under beredning.

Jämför reservation 3 (m).

Propositionen

Terminologikum TNC huvuduppgift är att verka för att lämplig terminologi skapas och används inom näringsliv, offentlig förvaltning, utbildningsväsen och massmedier. Terminologikum TNC bygger upp

termbanker, utarbetar ordlistor inom snäva fackområden i nära samarbete med experter inom fackområdet, har utrednings- och rådgivningsverksamhet samt utbildning i terminologiarbetets metoder och principer.

Regeringen konstaterar att ett väl fungerande fackspråk inom olika områden med entydiga termer och begrepp ger tydligare texter och regelverk som i sin tur bidrar till en effektiv kommunikation. Vidare konstateras att det är nödvändigt att fortlöpande underhålla terminologin och i vissa fall skapa termer inom olika fackområden för att undvika domänförluster för svenskan. Den snabba samhällsutvecklingen kräver ett konstant arbete med att bearbeta och tillgängliggöra överenskomna terminologier inom alltfler områden.

Regeringens bedömning är att statligt verksamhetsstöd även i fortsättningen bör lämnas till Terminologacentrum TNC. Samtidigt framhåller regeringen att terminologisk kompetens också bör finnas i den nya språkvårdsmyndigheten. Den bör likaså ha ett ansvar för språkteknologifrågor så att resurser bättre kan samordnas och förutsättningarna för att kunna medverka inom större samverkansprogram inom Norden och EU förbättras.

Motionen

Moderata samlingspartiet understryker i *motion 2005/06:Kr2* vikten av att det finns en ordentlig, välfungerande och genomarbetad svensk terminologi inom alla de områden där bl.a. forskningsrapporter avhandlas på engelska och andra språk. Motionärerna poängterar också vikten av att det fortlöpande utvecklas en svensk terminologi för begrepp inom Internet (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser i likhet med regeringen att statligt verksamhetsstöd även i fortsättningen bör lämnas till Terminologacentrum TNC samt att terminologisk kompetens även bör finnas i den nya språkvårdsorganisationen liksom ett ansvar för språkteknologifrågor.

Utskottet delar vidare motionärernas uppfattning att det är av vikt att det finns en genomarbetad svensk terminologi inom olika verksamhetsområden. I den nyligen framlagda IT-propositionen (prop. 2004/05:175) framhåller regeringen att uppbyggnaden av en nationell central termbank, en rikstermbank, är en förutsättning för att man på ett smidigt sätt ska få tillgång till och kvalitetssäkra svenska termer inom olika verksamhetsområden. En bra utformad och kvalitetssäkrad termbank kan enligt regeringen på sikt bli användbar för fackexperter, medier, företag, myndigheter, universitet, högskolor och översättare, som snabbt kan behöva få tillgång till aktuell svensk terminologi. Den kan också användas för att utveckla nya IT-tjänster. IT-propositionen är under beredning i trafikutskottet. Dessa uttalanden ligger som utskottet ser det i linje med motionärernas önskemål. Motionärernas förslag bör därför inte föranleda någon åtgärd. Motion 2005/06:Kr2 (m) yrkande 4 avstyrks.

Nordisk språkgemenskap

Utskottets förslag i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning att den föreslagna språkvårdsorganisationen aktivt bör delta i det nordiska samarbetet och verka för att den nordiska språkgemenskapen stärks.

Utskottet avstyrker i detta sammanhang ett antal motionsförslag. Jämför reservation 4 (c).

Propositionen

I propositionen konstateras att det finns en lång tradition av samarbete inom olika områden i Norden och att den nordiska språkgemenskapen är central i det arbetet. Den nya språkvårdsorganisationen bör enligt regeringens bedömning aktivt delta i det nordiska samarbetet och verka för att den nordiska språkgemenskapen stärks

Motionerna

I *motion 2005/06:Kr5* av Håkan Larsson (c) anförs att det är mycket viktigt att Sverige aktivt deltar i det nordiska samarbetet i språkfrågor. Det är enligt motionären av betydelse inte bara för svenskans roll i den ömsesidiga språkförståelsen i Norden utan även för de nationella minoritetsspråken i Sverige. Det samarbete som sker i Nordiska ministerrådet är enligt motionären väsentligt och bör ges högre prioritet. I propositionen saknas enligt motionären åtgärder för att vi inom Sverige ska kunna stärka den nordiska språkgemenskapen (yrkande 1).

I samma motion yrkande 3 anför motionären att den nya språkvårdsorganisationen bör ges i uppdrag att ta fram ett program med åtgärder i Sverige i syfte att stärka den nordiska språkgemenskapen. Detta program bör enligt motionären omfatta åtgärder i skolväsendet och på kultur- och medieområdet. Det bör också omfatta åtgärder för att vi i samverkan med Finland ska stärka de svenska och finska språken i båda länderna genom ökat utbyte och samarbete.

Berndt Sköldestig (s) konstaterar i *motion 2005/06:Kr321* att förståelsen av Nordiska språk bland dagens ungdomar är tämligen dålig. Tillåts denna utveckling att fortsätta finns det risk för att kippet i det nordiska samarbetet luckras upp och att de nordiska språken på sikt glider så långt ifrån varandra att känslan av spontan samhörighet försvinner. Motionären framhåller därför vikten av att långsiktigt öka språkförståelsen i Norden (yrkande 1). Nyckeln till ett utvidgat språkområde går enligt honom via förskolebarnen och de yngsta skolbarnen. Genom att låta dessa barn regelbundet exponeras för nordiska språk åstadkommer man en allmänt förbättrad nordisk språkförståelse i Sverige (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar såväl motionärernas som regeringens uppfattning att den nordiska språkgemenskapen är en tillgång och en styrka. Den är vidare basen för det nordiska samarbetet. En nyligen beställd utredning av Nordiska rådet visar dock att det är dåligt ställt med förståelsen mellan de nordiska grannländerna och att engelskan brett ut sig på bekostnad av de nordiska språken. Utskottet anser därför att det är särskilt viktigt att Sverige, bl.a. genom den nya språkvårdsorganisationen, aktivt deltar i samarbetet och verkar för att språkgemenskapen i Norden stärks.

Utskottet konstaterar samtidigt att en inte obetydlig verksamhet bedrivs för att stärka den nordiska språkgemenskapen. Nordens språkråd, ett nytt organ inom Nordiska ministerrådet, som leder det nordiska språksamarbetet, har exempelvis lagt fram ett förslag till en ny nordisk språkpolitik. Nordiska rådets session beräknas ta ställning till förslaget under hösten 2006. Utgångspunkten för detta är att främja internordisk språkförståelse, att öka kunskapen om språken i Norden, att främja en demokratisk språkpolitik och språksyn i Norden samt att stärka de nordiska språkens ställning i och utanför Norden. Det kan tilläggas att Nordens språkråd ger projektbidrag till bl.a. olika litteraturinsatser.

Vidare kan nämnas att Nordiska litteratur- och bibliotekskommittén (Nordbok), som är en kommitté under Nordiska ministerrådet, verkar för att utveckla och stärka samarbetet på litteratur- och biblioteksområdet, bl.a. när det gäller litteratur för barn och vuxna.

Det bör också erinras om att utbildnings- och forskningssamarbetet, resursmässigt sett, är det största nordiska samarbetsområdet. Detta samarbete ger möjlighet för skolelever, studenter och lärare att ansöka om stipendier för att tillbringa en termin eller två i ett annat nordiskt land. Även till kortare vistelser är det möjligt att få bidrag.

Beträffande önskemålet i motion 2005/06:Kr5 (c) om att den nya språkvårdsorganisationen bör ges i uppdrag att ta fram ett program för nordisk språkgemenskap anser utskottet att man bör avvakta med sådana uppdrag till dess att den nya organisationen varit verksam en tid. Utskottet avstyrker således *motion 2005/06:Kr5 (c)* yrkande 3.

När det gäller övriga yrkanden vill utskottet lyfta fram vikten av en långsiktig strategi för att öka språkförståelsen i Norden. Ett sätt att förbättra språkförståelsen kan som motionärerna framhåller vara att tidigare exponera yngre barn för de nordiska språken. Utskottet anser dock att det inte bör ankomma på riksdagen att detaljstyra frågor av detta slag. Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet *motionerna 2005/06:Kr5 (c)* yrkande 1 och *2005/06:Kr321 (s)* yrkandena 1 och 2.

Svenska språkets ställning i EU

Utskottets förslag i korthet

Motionsförslag som går ut på att i större utsträckning värna svenskans ställning och bruk inom EU avstyrks.

Jämför reservation 5 (m, fp, kd, c).

Propositionen

I EU finns 21 officiella språk och arbetspråk. Att ett språk har ställning som officiellt språk och arbetspråk innebär bl.a. att EU:s regelverk finns tillgängligt på detta språk. Regelverket är gällande rätt för EU-medborgarna. Vidare har varje medborgare rätt att skriva till en EU-institution och få svar på sitt eget officiella språk.

I Regeringskansliets riktlinjer för handläggning av EU-frågor ingår ett cirkulär nr 6 med riktlinjer för att främja svenska språkets ställning i EU-samarbetet. Dessa riktlinjer ska tillämpas i förhållande till samtliga organ i EU där den svenska regeringen representeras, oavsett om Sverige företräds av medlemmar av regeringen eller tjänstemän från Regeringskansliet eller en myndighet.

Översättningar sker av alla förslag till rättsakter inför beslut, liksom av arbetspapper under beslutsprocessen och av andra diskussionsunderlag och policydokument som vitböcker och grönböcker.

Efter initiativ från Sverige har en ny ordning genomförts i EU när det gäller tolkning i rådsarbetsgrupper. Den går ut på att tolkning mellan alla språk ska tillhandahållas vid möten på ministernivå, och i ett begränsat antal arbetsgrupper på tjänstemannanivå där behovet är särskilt stort. Detta finansieras av EU:s budget. Antalet arbetsgrupper som arbetar utan tolkning utökas. Det handlar om flera arbetsgrupper på det utrikespolitiska området och för övergripande frågor, där alla deltagare förväntas kunna engelska och franska. För övriga arbetsgrupper på tjänstemannanivå infördes ett system där medlemsländerna i förväg får ange vilken tolkning de önskar och sedan betala för det. Varje medlemsland tilldelas en pott ur EU:s budget som bör räcka för att täcka en avsevärd del av kostnaderna. Vill medlemsländerna ha tolkning därutöver får de bekosta den själva. Om ett land inte fullt utnyttjar sin pott, kan huvuddelen av återstående medel användas för att bidra till att täcka landets kostnader för resor till möten i rådet.

Motionerna

Moderata samlingspartiet anför i *motion 2005/06:Kr2* att det är av central betydelse att svenska språkets ställning inte undergrävs inom Europeiska unionen. Enligt motionärerna är det viktigt att Sverige med större kraft än hittills värnar om svenskans ställning och bruk inom EU och att man i instruktionerna för svenska delegater och tjänstemän inom EU inskräper

att det inte ligger i vårt nationella intresse att bereda vägen för engelskan som ett överordnat arbetsspråk inom unionen. Att få tala och läsa sitt eget språk vid förhandlingar är enligt motionärernas mening en självklar rättighet, och Sverige bör i detta sammanhang samarbeta med andra mindre länder som inte heller talar engelska, tyska eller franska (yrkande 2).

I *motion 2005/06:Kr8* påtalar Folkpartiet liberalerna att det i olika EU-sammanhang visat sig att tolkning från och till svenska inte tillhandahållits i den utsträckning som Sverige begärt eller att s.k. relätolkning tillämpats, dvs. tolkning från svenska har skett via ett annat språk. Detta är, anser motionärerna, oacceptabelt. Regeringen måste därför enligt deras mening ställa högre krav på kommissionen, så att svenska politiker och tjänstemän kan använda sitt modersmål i umgänget med EU (yrkande 12).

Centerpartiet påpekar i *motion 2005/06:Kr4* att översättningarna till och från svenska inom EU minskat drastiskt. Motionärerna anför att det på grund av EU:s utvidgning finns risk för att svenskan inte får behålla sin ställning som officiellt språk i EU. Motionärerna framhåller att det torde bli lättare för de svensktalande som arbetar inom EU att använda sig av det svenska språket om svenska språket lagstodades som officiellt språk i Sverige (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är av vikt att värna svenska språkets ställning inom EU. Inte minst av rättssäkerhetsskäl är det nödvändigt att EU:s medborgare ska kunna ta del av den EU-lagstiftning de måste följa på sitt modersmål. Dessutom har medborgarna rätt till insyn i EU:s verksamhet och också rätt att påverka dess verksamhet. Inte heller här får språket vara ett hinder. Behovet av att kunna använda svenska språket i alla EU-sammanhang måste dock vägas mot de kostnader som tolknings- och översättningsverksamheten ger upphov till. I betänkandet Mål i mun anges att kostnaderna för all översättning och tolkning i hela EU 2002 uppgick till strax under 6 miljarder kronor per år, vilket motsvarade 15 % av EU:s totala administrativa budget och 0,8 % av hela EU-budgeten (Europeiska kommissionens översättningstjänst, 2001). Det är således viktigt att avgöra i vilka EU-sammanhang och i vilken utsträckning som tolkning och översättning bör ske.

Regeringen har i sina riktlinjer för att främja svenska språkets ställning i EU-samarbetet angett att syftet med Sveriges språkpolicy är att förmå EU:s institutioner att ta sitt fulla ansvar för tolkning och översättning. Såväl enskilda som myndigheter måste enligt riktlinjerna ha möjlighet att använda svenska vid kontakter med EU:s institutioner i enlighet med gällande regler. Detta kräver enligt regeringen ett konsekvent och målmedvetet agerande på alla nivåer av såväl politiker som tjänstemän. Vidare gäller principen att svenska folkvalda representanter vid möten i EU:s institutioner ska kunna använda sitt modersmål. Valet av dessa representanter får

inte avgöras av deras språkkunskaper. För tjänstemän som har som professionell uppgift att företräda Sverige i internationella förhandlingar måste det dock krävas att de är kapabla att utföra detta arbete på flera språk. Vid arbetet i rådsarbetsgrupper har tjänstemännen möjlighet att påverka när de vill ha tolkning. Syftet med detta tolkningssystem är att anpassa tolkning till de faktiska behov som finns.

Utskottet förutsätter att Regeringskansliet vid bedömningen av tolk- och översättningsbehov värnar svenska språkets ställning samt ser till att alla regeringens representanter får den tolk- och översättningshjälp som behövs. Utskottet förutsätter också att Regeringskansliet regelbundet ser över att tillräcklig tolk- och översättningshjälp faktiskt tillgodoses. De riktlinjer som regeringen dragit upp för att främja svenska språkets ställning i EU slår också fast att det krävs ett konsekvent och målmedvetet agerande på alla nivåer av såväl politiker som tjänstemän. Med hänvisning till detta avstyrker utskottet *motionerna 2005/06:Kr2* (m) yrkande 2 och *2005/06:Kr8* (fp) yrkande 12.

I motion 2005/06:Kr4 (c) framhålls att det torde bli lättare för de svensktalande som arbetar inom EU att använda sig av svenska om det i lag slås fast att det svenska språket är officiellt språk i Sverige. Utskottet delar inte denna uppfattning eftersom svenska språket redan är ett officiellt språk och arbetsspråk i EU. Det kan tilläggas att en förändring av detta förhållande kräver en fördragsändring, vilket i sin tur kräver enhällighet bland medlemsstaterna. Utskottet avstyrker *motion 2005/06:Kr4* (c) yrkande 2.

EU-språkvården

Utskottets förslag i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning att EU-språkvården bör behållas i Regeringskansliet. Utskottet ser också positivt på regeringens avsikter att verka för att EU:s institutioner arbetar för enklare, begripligare och klarare texter samt för att svenska EU-texter förbättras. Motionsförslag med begäran om en redogörelse för vilka konkreta åtgärder regeringen avser att vidta avstyrks.

Jämför reservation 6 (m).

Propositionen

Regeringens bedömning är att EU-språkvården bör behållas i Regeringskansliet. Den bör fortsätta att dels verka för att EU:s institutioner arbetar för enklare, begripligare och klarare texter, dels förbättra svenska EU-texter genom rådgivning, riktlinjer och utbildning.

Motionen

Moderata samlingspartiet erinrar i *motion 2005/06:Kr2* om att regeringen i propositionen anger att uppmärksamheten bör koncentreras på att påverka institutionerna att dels vidta åtgärder för att källtexterna på engelska eller franska utformas så klart och enkelt som möjligt, dels samverka med de svenska översättarna för att få översättningar av bra kvalitet. Motionärerna efterlyser dock en redogörelse för vilka konkreta åtgärder som man avser vidta för att höja EU-texternas kvalitet och läsbarhet (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att EU-språkvården bör behållas i Regeringskansliet. Utskottet ser också positivt på regeringens avsikter att verka för att EU:s institutioner arbetar för enklare, begripligare och klarare texter samt för att svenska EU-texter förbättras.

Kvalitén på EU-texterna säkerställs av Regeringskansliet genom rådgivning, riktlinjer och utbildning samt genom ett omfattande granskningsarbete vid översättningar av rättsakter. Detta arbete som sker löpande i kontakter med svenskspråkiga översättare och språkgranskare i institutionerna avser regeringen att bevaka särskilt. Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet *motion 2005/06:Kr2* (m) yrkande 3.

Språkundervisning för elever med utländsk bakgrund

Utskottets förslag i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning att de insatser som görs för att förstärka språkundervisningen för elever med utländsk bakgrund och för de nationella minoriteterna bör fortsätta samt att språkens roll inom svensk undervisning bör stötts.

Utskottet avstyrker motionsförslag med hänvisning till att de enligt utskottets uppfattning ligger i linje med såväl utskottets som regeringens uppfattning.

Jämför reservation 7 (fp).

Propositionen

Regeringen konstaterar att undersökningar visar att det finns en rad brister i modersmålsundervisningen och i undervisningen i svenska som andraspråk. Ämnenas generellt låga status och bristen på behöriga lärare är kanske det som enligt regeringen framträder tydligast.

Regeringen har med anledning av de konstaterade bristerna vidtagit flera åtgärder för att förbättra skolsituationen för elever med utländsk bakgrund. De insatser som görs för att förstärka språkundervisningen för dessa elever och för de nationella minoriteterna bör enligt regeringen fort-

sätta. Vidare bör modersmålsundervisningens status höjas och innovativa lösningar på området stödjas samtidigt som man bör satsa på svenskundervisningen för elever med annat modersmål än svenska.

I propositionen konstateras vidare att kunskaper i flera språk blir allt viktigare i och med att Sverige i ett globalt perspektiv är ett litet språkområde och att det internationella utbytet på alla områden ökar. Regeringen gör därför bedömningen att språkens roll inom svensk utbildning bör stärkas.

Motionerna

I *motion 2005/06:Kr6* av Nina Lundström och Heli Berg (båda fp) framhåller motionärerna betydelsen av modersmålsundervisning. Motionärerna konstaterar att rätten till undervisning är viktig för att kunna hålla sitt modersmål levande och för språkets utveckling (yrkande 1).

Ana Maria Narti (fp) lyfter i *motion 2005/06:Kr7* fram samhällets behov av flerspråkighet. En djup och nyanserad kunskap om majoritetens språk får inte enligt motionären ses som uttryck för förtryck av samhällets andra språk – minoriteternas och migrationens språk. Andra språk som redan lever i samhället ska inte heller betraktas som farliga för majoritetens språk eller för varandra. Motionären anser att vår tid antagligen är första akten i en utveckling som för alla världens folk mot flerspråkighet. I en sådan tid behöver vi alla fördjupade och förnyade kunskaper om både majoritetens och minoriteternas samt migrationens språk (yrkande 1).

I samma motion yrkande 2 konstaterar motionären att det nu talas många språk i Sverige. Hon anser därför att arbetet med majoritetens språk bör intensifieras på alla nivåer, i förskola, skola, högskola och universitet.

Utskottets ställningstagande

Kraven på elever med svenska som andraspråk är stora. Dessa elever måste hålla jämna steg med de barn som har svenska som förstaspråk, och de måste inhämta det försprång som barn med svenska som förstaspråk har. Det är enligt utskottet viktigt att inse att andraspråksinläring kräver mycket tid och arbete från elevens sida och ställer stora krav på lärarinsatser. Forskning visar att utvecklingen av andraspråksfärdigheten går snabbare om man samtidigt får undervisning på sitt modersmål. Den visar också att om modersmålet får utvecklas har det även stor betydelse för lärandet i ett mer övergripande perspektiv och för den kulturella identiteten (se bl.a. Axelsson, Gröning & Hagberg-Persson 2001; Thomas & Collier 1997).

Som regeringen konstaterar visar en rad färskas kartläggningar att det finns stora brister i undervisningen i svenska som andraspråk och i modersmålsundervisningen. Det krävs som regeringen påpekar bl.a. fler utbildade lärare, attitydförändringar och även läromedel. Utskottet ser posi-

tivt på de åtgärder som vidtagits för att försöka förbättra skolsituationen för elever med utländsk bakgrund, bl.a. vad avser utbildningssatsningar riktade mot lärare i svenska som andraspråk. Utskottet välkomnar också de satsningar som föreslagits i budgetpropositionen för skolor i segregerade områden och de insatser som regeringen redovisar som bör vidtas framöver bl.a. i form av en höjning av modersmålsundervisningens status.

Intresset för att studera andra främmande språk än engelskan tycks minska i grundskolan. Detta är enligt utskottet oroande. Utskottet delar därför regeringens bedömning att språkens roll inom svensk utbildning bör stärkas och att alla goda krafter måste samverka för att motivera och stimulera fler elever att lära sig fler språk.

I likhet med Ana Maria Narti anser utskottet att det är viktigt med ett mångspråkigt samhälle och att kunskaper i flera språk är en stor tillgång. Det är också viktigt som motionären framhåller att inte språken ställs mot varandra utan kan utvecklas och berika varandra. *Motionerna 2005/06:Kr6* (fp) yrkande 1 samt *2005/06:Kr7* (fp) yrkandena 1 och 2 ligger enligt utskottets uppfattning i linje med såväl utskottets som regeringens uppfattning varför de inte kräver någon åtgärd utan avstyrks.

Vikten av svenskundervisning i utlandet och svensk utlandsundervisning

Utskottets bedömning i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning att undervisning i svenska språket i utlandet liksom svensk undervisning på förskole-, grundskole- och gymnasienivå i utlandet stärker kunskapen om och intresset för Sverige. Verksamheterna bidrar också till att det svenska språket stärks.

Utskottet delar även regeringens bedömning att mål och prioriteringar för statens stöd till svenskundervisning på högskolenivå i utlandet bör ses över.

Propositionen

Undervisning i svenska språket har länge förekommit vid utländska lärosäten. Högskoleundervisning omfattar både språk- och litteraturkurser. Svenskundervisningen har en tydlig Sverigefrämjande karaktär genom att den sprider och stärker kunskapen om och intresset för Sverige.

Svensk utlandsundervisning bedrivs med statligt stöd på en mängd platser runt om i världen i olika omfattning och under skiftande förutsättningar. Syftet med det statliga stödet är att tillhandahålla undervisning för svenska elever i förskoleklass och på grundskole- och gymnasienivå. För svenska elever som går i utländska skolor avser stödet undervisning i svenska språket och om Sverige.

Dessa verksamheter stärker enligt regeringens bedömning kunskapen om och intresset för Sverige samt bidrar till att det svenska språket stärks.

Det statliga stödet till svenskundervisning på högskolenivå i utlandet styrs i dag huvudsakligen av de initiativ utländska lärosäten tar och av de behov dessa har. Under senare år har situationen förändrats i flera länder främst genom nedskärningar och hårdare prioriteringar på berörda universitet och högskolor. Regeringen gör bedömningen att en närmare analys av mål och prioriteringar bör göras när det gäller stödet till svenskundervisning på högskolenivå i utlandet. Även frågan om ett samlat ansvar för de åtgärder som riktas mot undervisningen i svenska språket bör belysas. Regeringen avser att tillsätta en utredning för dessa frågor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning.

Tillgången till barn- och ungdomslitteratur på andra språk än svenska

Utskottets förslag i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning att tillgången till barn- och ungdomsböcker på andra språk än svenska bör öka. Utskottet ser också positivt på regeringens uppdrag till Kulturrådet att ge ut en barnbokskatalog med information om barn- och ungdomsböcker på andra språk än svenska.

Motionsyrkanden om kartläggning av utgivning och distribution av litteratur på invandrarspråk avstyrks liksom förslag om att fler böcker än i dag bör översättas till svenska från andra språkområden än engelskan.

Jämför särskilt yttrande 2 (v).

Propositionen

Tillgång till barnböcker på andra språk än svenska är enligt regeringens bedömning viktig för att ge föräldrar, förskolor m.fl. möjlighet till sagostunder på barnens modersmål. Regeringen gör därför bedömningen att tillgången till barnböcker bör öka och att särskilda insatser bör vidtas i detta syfte. Insatserna ska även gälla de nationella minoritetsspråken. Kulturrådet bör därför enligt regeringens önskan ges i uppdrag att återkommande samla in uppgifter och publicera information om barn- och ungdomsböcker på andra språk än svenska på motsvarande sätt som för barn- och ungdomslitteratur på svenska.

Motionerna

Vänsterpartiet efterlyser i *motionerna 2004/05:Kr248* yrkande 6 och *2005/06:Kr336* yrkande 7 en kartläggning av vilka behov som finns och vilka åtgärder som krävs för att förbättra situationen för utgivning och distribution av litteratur på invandarspråken. I förstnämnda motion yrkande 7 efterlyses en liknande kartläggning rörande de nationella minoriteterna.

I *motion 2005/06:Kr336* yrkande 8 anför Vänsterpartiet vidare att man i samband med kartläggningen rörande invandarspråk särskilt bör undersöka vilka möjligheter som finns till en nordisk samordning av utgivning och eventuellt översättning till invandarspråk.

Det krävs dessutom enligt Vänsterpartiet kraftfulla åtgärder för att säkerställa att det översätts betydligt fler böcker än i dag till svenska från andra språkområden än engelska, som svarar för ca 80 %. Detta gäller särskilt litteratur på de nationella minoritetsspråken och olika invandarspråk (*2004/05:Kr248* yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

Inom ramen för litteraturstödet finns möjligheter att få ersättning för utgivning och distribution av litteratur på invandrar- och minoritetsspråk. När det gäller utgivning och distribution av litteratur på de nationella minoritetsspråken kan nämnas att enligt Kulturrådets regleringsbrev för 2005 ska Sveriges nationella minoriteter särskilt beaktas och minst 750 000 kronor av anslaget användas för att främja utgivning av nationella minoriteters litteratur.

Enligt inhämtad uppgift har Kulturrådet en relativt god bild av aktörerna när det gäller de nationella minoritetsspråken. När det gäller invandarspråken i övrigt är bilden inte lika klar; där finns betydligt fler förlag som söker stöd. Kulturrådet har vidtagit åtgärder för att förbättra möjligheterna för utgivning och distribution av litteratur på invandarspråk, och då särskilt när det gäller barn- och ungdomslitteratur. År 2002 tog Kulturrådet initiativ till en inventering av de barn- och ungdomsböcker som fanns på andra språk än svenska och som gavs ut på förlag i Sverige.

Utskottet ser positivt på regeringens avsedda satsning på att öka tillgången till barn- och ungdomsböcker på andra språk än svenska. Genom att Kulturrådet även kommer att ge ut en barnbokskatalog med information om barn- och ungdomsböcker på dessa språk kommer de att synliggöras på ett helt annat sätt än i dag och kan därmed få en ökad spridning.

Regeringen redovisar i budgetpropositionen för 2006 att den har för avsikt att återkomma till riksdagen i budgetpropositionen för 2007 i frågan om en fördjupad analys av stödformerna inom anslaget Litteraturstödet. Med hänvisning härtill och till vad som ovan redovisats avstyrker utskottet *motionerna 2004/05:Kr248* (v) yrkande 5 och 7 samt *2005/06:Kr336* (v) yrkandena 7 och 8.

Beträffande motionsyrkandet om att fler böcker än i dag bör översättas från andra språkområden än engelska kan erinras om att Kulturrådet redan uppmärksammat de önskemål som motionärerna tar upp och att det finns en ambition och en prioritering på Kulturrådet som svarar mot vad motionärerna eftersträvar. Utskottet avstyrker därför *motion 2004/05:Kr248* (v) yrkande 6.

Ny utgivning av serien Alla Tiders Klassiker

Utskottets förslag i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning att en ny utgivning av serien Alla Tiders Klassiker bör stödjas och att den bör spegla olika språkområden och världsdelar.

Utskottet avstyrker motionsyrkanden om att ge ut klassiska verk på danska, norska och finska med hänvisning till att den nordiska språkgemenskapen bör främjas i ett annat sammanhang.

Propositionen

Under perioden 1985–1995 utkom med statligt stöd 100 titlar i serien Alla Tiders Klassiker för bruk i grund- och gymnasieskolan. Statligt stöd utgår fortlöpande från Kulturrådet till förlagen för nytryck, distribution och marknadsföring av dessa böcker. Serien ger skolorna möjlighet att till ett lågt pris köpa in klassuppsättningar för att undervisa i litteraturämnet och för att stimulera läsintrasse.

Regeringens bedömning är att Statens kulturråd bör ges i uppdrag att ta initiativ till och stödja en ny utgivning av serien Alla Tiders Klassiker där litteraturen ska avspegla olika språkområden och världsdelar. En ambitionsnivå bör enligt regeringen vara att 50 klassiska verk ges ut under en femårsperiod. Det nuvarande litteraturstödet föreslås i budgetpropositionen för 2006 förstärkas med 2 miljoner kronor för att inrymma den nya utgivningen.

Motionerna

Håkan Larsson (c) delar i *motion 2005/06:Kr5* regeringens bedömning att ytterligare 50 klassiska verk bör ges ut under en femårsperiod. Motionären anser att minst ett verk bör ges ut på danska, norska respektive finska i denna serie. Motionären framhåller att det är väl motiverat med tanke på den bristande tillgången till litteratur på originalspråk från våra nordiska grannländer (yrkande 4).

I en motion från allmänna motionstiden, *2005/06:Kr249* av Mona Jönsson (mp), framhålls vikten av tillgång till klassiker inom litteraturen från olika världsdelar. Dagens skolelever och alla andra som på olika sätt vill

berika sig bör enligt motionären få tillgång till klassiker från alla världens hörn (yrkande 1). Motionären anser att en utredning bör tillsättas för att se över hur man kan göra detta möjligt (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att en ny utgivning av serien Alla Tiders Klassiker bör stödjas och att den bör spegla litteratur som kommer från olika språkområden och världsdelar. Utskottet anser inte att man i detta sammanhang även bör främja den nordiska språkgemenskapen på det sätt som efterlyses i motion 2005/06:Kr5 (c); det bör enligt utskottet göras i ett annat sammanhang. Utskottet avstyrker därmed *motion 2005/06:Kr5* (c) yrkande 4.

Motion 2005/06:Kr249 (mp) yrkandena 1 och 2 får med hänsyn till regeringens ovan redovisade planer anses tillgodosedd, varför den avstyrks.

Arbetsplatsen viktig för ovana läsare

Utskottets bedömning i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning att Kulturrådet bör ges i uppdrag att stödja långsiktiga läsfrämjandeprojekt. Utskottet utgår från att uppdraget innebär att stöd lämnas till projektet Läs för mig, pappa! och andra projekt som vänder sig till grupper där läsandet minskar. Utskottet stöder även regeringens bedömning att En bok för alla AB bör ges fortsatt uppdrag att undersöka hur litteratur och läsning ytterligare kan främjas på arbetsplatserna genom t.ex. arbetsplatsbibliotek.

Propositionen

Regeringen anför att tillgången till litteratur och läsning via arbetsplatsen är en viktig väg att gå för att nå ovana läsare. Regeringen konstaterar att projektet Läs för mig, pappa! är ett framgångsrikt läsfrämjande projekt. Projektet startades av En bok för alla i syfte att få män inom LO:s fackförbund att läsa mer böcker och därmed ge pojkar manliga förebilder. Regeringens bedömning är att Statens kulturråd bör ges i uppdrag att inom ramen för läsfrämjande verksamhet och arbetet med kultur i arbetslivet särskilt stödja långsiktiga projekt som Läs för mig, pappa! Därutöver bör Statens kulturråd i samarbete med En bok för alla AB ges fortsatt uppdrag att undersöka hur litteratur och läsning ytterligare kan främjas på arbetsplatserna genom t.ex. arbetsplatsbibliotek.

Motionen

I *motion 2005/06:Kr345* av Tommy Ternemar m.fl. (s) konstateras att för de som inte naturligt söker sig till en bokhandel eller ett folkbibliotek måste böcker finnas nära och rekommenderas av människor som man har i sin närhet. Av den anledningen spelar arbetsplatsbiblioteken och bokombuden en mycket viktig roll. Det krävs enligt motionärerna ett helhetsgrepp om frågor som rör läs- och skivfrämjande samt arbetsplatsbibliotek och bokombud för att man inte ska riskera att insatserna blir en dagslända.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att tillgången till litteratur och läsning via arbetsplatsen är viktig när det gäller att nå ovana läsare.

Ett framgångsrikt läsfrämjande projekt som regeringen lyfter fram är Läs för mig, pappa! Utskottet utgår från att detta och andra projekt i samma anda får stöd från Kulturrådet inom ramen för anslagsposterna Kultur i arbetslivet och Stöd till läsfrämjande verksamhet.¹ Utskottet vill särskilt poängtera vikten av projekt som vänder sig till grupper där läsandet minskar. Som motionärerna och regeringen framhåller är det också viktigt att bra läsfrämjande projekt har möjlighet att verka långsiktigt.

På arbetsplatserna fyller arbetsplatsbiblioteken enligt utskottets uppfattning en viktig funktion för att öka läsandet. Att ha tillgång till litteratur på arbetsplatsen gör det lättare att ta boken till sig. Sedan början av 1990-talet har dock arbetsplatsbibliotek i folkbibliotekens regi minskat år efter år. Mellan 2003 och 2004 lades mer än 50 arbetsplatsbibliotek ned motsvarande ca 15 % av samtliga. Orsaken var i de flesta fall en konsekvens av att biblioteken över lag fått mindre resurser, vilket har slagit hårt mot arbetsplatsbiblioteken. År 2004 återstod drygt 320 stycken. Samtidigt som folkbiblioteken lagt ned arbetsplatsbibliotek arbetar dock fackföreningarna på många håll med att starta nya arbetsplatsbibliotek. År 2003 fanns 232 arbetsplatsbibliotek i facklig regi (LO- och TCO-förbund) som drevs i samarbete med En bok för alla. Cirka 30 projekt per år får enligt Kulturrådet bidrag ur de medel som satts av för projekt inom kultur i arbetslivet för att starta arbetsplatsbibliotek. Utskottet delar regeringens bedömning att Kulturrådet i samarbete med En bok för alla bör ges fortsatt uppdrag att undersöka hur litteratur och läsning ytterligare kan främjas på arbetsplatserna genom t.ex. arbetsplatsbibliotek. *Motion 2005/06:Kr345* (s) får genom det anförda anses tillgodosedd utan något särskilt initiativ från riksdagens sida och bör därför avstyrkas.

¹ Utgiftsområde 17 anslagen 28:2, *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* respektive 28:9, *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter*.

Dialekterna bör främjas

Utskottets bedömning i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning att ytterligare insatser bör göras för att främja dialekter.

Propositionen

Dialekterna representerar enligt propositionen en talspråkstradition som är av stort språkligt intresse och en viktig bärare av vårt gemensamma kulturarv. En positiv inställning är enligt propositionen avgörande för dialekternas fortlevnad. Därför är det enligt regeringen viktigt med undervisning i skolan och med attitydförändrande insatser riktade mot allmänheten, i synnerhet unga föräldrar. För att ytterligare främja dialekterna bör enligt regeringen SOFI, utifrån sin särskilda kompetens på området, spela en mer aktiv roll i framtiden. I propositionen görs bedömningen att ett sådant arbete bör ske t.ex. i samarbete med skolor, bibliotek och museer. Regeringen har i budgetpropositionen för 2006 föreslagit att 800 000 kronor ska tillföras anslag 28:23 *Språk- och folkminnesinstitutet* för verksamheten med dialekter.

Utskottets ställningstagande

Dialekterna har i Sverige en lång historia och representerar som regeringen framhåller en talspråkstradition som är av stort intresse såväl språkligt som kulturellt. Utskottet ser därför positivt på regeringens bedömning att ytterligare främja dialekterna.

ÖVRIGA MOTIONSYRKANDEN

Utvärdering av de statliga insatserna för läsfrämjande

Utskottets förslag i korthet

Motionsförslag om en utvärdering av de statliga insatserna för läsfrämjande avstyrks med hänvisning till att regeringen aviserat att återkomma i frågan i budgetpropositionen för 2007.

Jämför reservationerna 8 (m, fp, kd, c) och 9 (v).

Motionerna

Kristdemokraterna påpekar i *motionerna 2004/05:Kr362* yrkande 8, *2005/06:Kr416* yrkande 6 och *2005/06:Kr3* yrkande 2 att riksdagen hösten 2002 begärde en utvärdering av de statliga insatserna för läsfrämjande.

Ingenting har enligt motionärerna hänt på detta område, varför de kräver att regeringen återkommer till riksdagen med information om hur arbetet fortlöper.

I *motion 2004/05:Kr248* betonar Vänsterpartiet att det krävs fler åtgärder för att få nya grupper att ta till sig boken och läsandet. Bland annat krävs åtgärder i förskola och skola och att föräldrarna tar ett större ansvar. Motionärerna efterfrågar en bred och djupgående analys av läsandet och läsfrämjande åtgärder i syfte att underlätta för alltfler individer och nya grupper att på ett naturligt och fungerande sätt komma i kontakt med böcker och ett ökat läsande (yrkande 1).

Utskottets ställningstagande

Som anförts ovan har riksdagen 2002 gett regeringen till känna att samtliga stödformer inom anslaget Litteraturstöd bör utvärderas. Mot bakgrund härav aviserade regeringen i budgetpropositionen för 2005 att en fördjupad analys av stöden skulle göras under budgetåret. Analysen har dock förse-nats, och regeringen avser enligt årets budgetproposition att återkomma till riksdagen i frågan i budgetpropositionen för 2007. Utskottet vill betona vikten av att så sker. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet *motionerna 2004/05:Kr362* (kd) yrkande 8, *2005/06:Kr416* (kd) yrkande 6 samt *2005/06:Kr3* (kd) yrkandena 2.

Beträffande motionsyrkandet om åtgärder i förskola och skola kan nämnas att Myndigheten för skolutveckling har fått i uppdrag att utveckla förskolans och skolans kulturuppdrag i samverkan med bl.a. Statens kulturråd och Aktionsgruppen för barnkultur. Aktionsgruppen, som regeringen tillsatte 2004, har vidare enligt sina direktiv till huvuduppgift att lämna förslag på hur barnkulturens ställning kan stärkas (dir. 2004:117). En slutrapport från Aktionsgruppen ska lämnas senast den 15 april 2006.

I sammanhanget kan nämnas att regeringen aviserat att Myndigheten för skolutveckling ska erhålla medel för att stärka, stimulera och utveckla skolbiblioteken och det pedagogiska arbetet i samarbete med lärarutbildarna. Statens skolverk har även fått i uppdrag att inspektera hur kommunerna följer sitt ansvar vad gäller skolbiblioteken.

Mot bakgrund av vad utskottet här har framhållit får det vänsterpartistiska yrkandet i huvudsak anses vara tillgodosett. Utskottet avstyrker därför *motion 2004/05:Kr248* (v) yrkande 1.

Översyn av det statliga inköpsstödet till biblioteken m.m.

Utskottets förslag i korthet

Motionsförslag om en översyn av det statliga inköpsstödet till biblioteken samt motionsförslag om en utvärdering av En bok för allas verksamhet avstyrks med hänvisning till att regeringen aviserat att återkomma i frågan i budgetpropositionen för 2007.

Jämför reservation 10 (kd).

Motionen

I *motion 2005/06:Kr3* yrkande 4 anser Kristdemokraterna att det bör göras en översyn av det mycket viktiga statliga inköpsstödet till biblioteken. Med den nuvarande utformningen läses stödet till barn- och ungdomsböcker och kan inte användas till t.ex. IT. Risken blir enligt motionärerna att det skapas negativa effekter när olika intressen ställs mot varandra. En översyn är också viktig för att tillse att stödet till biblioteken inte minskar som en följd av att Kulturrådet får nya uppdrag inom det läsfrämjande arbetet som ska finansieras inom det befintliga anslaget.

En bok för allas verksamhet har enligt motionärerna länge varit en av statens viktigaste läsfrämjande insatser. En utvärdering bör göras även av denna verksamhet (yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

Som ovan redovisats avser regeringen att återkomma till riksdagen i budgetpropositionen för 2007 med en fördjupad analys av samtliga stödformer inom litteraturområdet. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet *motion 2005/06:Kr3* (kd) yrkandena 4 och 5.

Litteraturens betydelse

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsförslag med krav på bl.a. upphovsrättsliga ersättningar vid publicering i tidskrifter.

Jämför reservation 11 (m).

Motionerna

Moderata samlingspartiet lyfter i *motionerna 2004/05:Kr233* yrkande 8 och *2005/06:Kr233* yrkande 12 fram litteraturens betydelse. Boken är enligt motionärerna en viktig kulturbärare. Tidig kontakt med litteraturen kan lägga grunden till ett framtida allmänt kulturintresse. Enligt motionä-

terna bör författare genom ändrade skatteregler ges bättre möjligheter att leva på sitt författarskap. De bör också få del av de upphovsrättsliga ersättningarna när de publiceras i tidskrifter.

Utskottets ställningstagande

Som motionärerna framhåller är litteraturen och läsandet en viktig del av kulturen. Utskottet konstaterar att väsentliga satsningar har gjorts under årens lopp för att stimulera en bred utgivning av kvalitetslitteratur och för att öka tillgången till och intresset för litteraturen. Ytterligare satsningar för att främja läsning görs också i budgetpropositionen för 2006 bl.a. genom att Litteraturstödet förstärks med 2 miljoner kronor för att möjliggöra en ny utgivning av serien Alla Tiders Klassiker. Motionärernas förslag om upphovsrättslig ersättning i samband med publicering i en tidskrift ställer sig utskottet dock inte bakom. I sammanhanget bör erinras om att det inte ankommer på kulturutskottet utan på skatteutskottet att pröva frågor om ändrade skatteregler. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet *motionerna 2004/05:Kr233* (m) yrkande 8 och *2005/06:Kr233* (m) yrkande 12.

Läsfrämjande åtgärder

Utskottets förslag i korthet

Ett motionsyrkande om att regeringen bör ta enskilda initiativ för läsfrämjande åtgärder avstyrks med hänvisning till att det inte är en fråga som ankommer på regeringen.

Jämför särskilt yttrande 5 (v).

Motionerna

I *motion 2004/05:Kr248* anser Vänsterpartiet att regeringen bör ta initiativ till träffar, seminarier, konferenser, utbyte av kunskap och erfarenheter osv. med myndigheter, organisationer, föreningar m.m. som har intresse av och/eller verkar för läsfrämjande åtgärder (yrkande 8).

I *motion 2004/05:Kr236* av Göte Wahlström och Christina Nenes (båda s) framhålls att regeringen aktivt bör verka för att såväl institutioner som Folk-rörelse-Sverige ges förutsättningar att ta sig an frågan om ökad läsförståelse. Motionärerna lyfter fram att frågan om läsförståelse återigen är på väg att bli en klassfråga.

Utskottets ställningstagande

De initiativ till träffar som motionärerna efterlyser i den förstnämnda motionen är enligt utskottets uppfattning i första hand en uppgift för organisationer och andra som arbetar med frågorna och inte en fråga som ankommer

på regeringen. Enligt inhämtad information tar Kulturrådet som central myndighet på kulturområdet initiativ till sådana träffar på nationell nivå. Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet *motion 2004/05:Kr248* (v) yrkande 8.

Enligt förordningen (1998:1386) om statsbidrag till läsfrämjande insatser kan bidrag ges till sådan verksamhet vars syfte är att främja läsning. Bidrag får lämnas till kommuner, förskolor, skolor, bibliotek, bokhandlar, ideella föreningar och andra sammanslutningar med verksamhet i Sverige. Det finns således möjlighet att söka bidrag för att främja läsning i enlighet med önskemålet i *motion 2004/05:Kr236* (s). Denna motion avstyrks.

Upphävande av bibliotekslagen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsyrkanden om upphävande av bibliotekslagen.

Jämför reservation 12 (m, fp, c) och särskilt yttrande 6 (fp).

Motionerna

Moderata samlingspartiet begär i *motion 2005/06:Kr233* att bibliotekslagen ska upphävas eftersom den egentligen inte garanterar någonting, varken kvalitativt eller kvantitativt. Motionärerna anser att tillkomsten av andra former av biblioteksverksamhet skulle främjas om lagen avskaffas. Såväl olika driftsformer som olika profilering skulle då kunna ges större utrymme (yrkande 13).

Även Folkpartiet liberalerna begär att bibliotekslagen ska upphävas. I *motion 2005/06:Kr381* framhålls att hela bibliotekslagen är ett utslag av misstro mot det kommunala självstyret. Lagen riskerar enligt motionärerna att få till effekt att verksamheten fördyras. Följden kan också bli att den motverkar kommunernas möjlighet att bedriva en verklighetsanpassad verksamhet fokuserad på bibliotekens egentliga syfte (yrkande 18).

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlade i november 2004 (bet. 2004/05:KrU1) motionsyrkanden som gick ut på att upphäva bibliotekslagen. Utskottet uttalade då bl.a. följande:

Utskottet har vid tidigare tillfällen (senast i bet. 2003/04:KrU4 s. 6) avstyrkt motionsyrkanden om *upphävande av bibliotekslagen*. Utskottet hänvisar nu liksom tidigare till att lagen infördes mot bakgrund av de kraftiga besparingar som gjordes i kommunerna under 1990-talet och som hotade biblioteksbeståndet, bokinköpen och övriga medieinköp samt öppethållandet. Syftet med lagen är att ange vissa grundläggande principer för det svenska offentliga bibliotekssystemet och att markera

betydelsen av den verksamhet som bedrivs inom biblioteksväsendet samt att garantera avgiftsfrihet. Utskottet har alltså samma uppfattning om behovet av den ramlagstiftning som bibliotekslagen utgör.

Utskottet, som alltså står bakom de återgivna ståndpunkterna, vill nu understryka dels att bibliotekslagen är en ramlagstiftning och att det är upp till varje kommun att avgöra vilken verksamhet som ska bedrivas på biblioteken, dels att lagen garanterar att varje kommun har folkbibliotek och att allmänheten avgiftsfritt får låna litteratur. Därtill kan läggas att lagen kan ha viss betydelse när det gäller svaga grupper i samhället, som barn, invandrare och andra minoriteter samt funktionshindrade. Dessa grupper ska enligt lagen särskilt uppmärksammas. Med hänvisning till det anförda och till utskottets tidigare ställningstaganden avstyrks *motionerna 2005/06:Kr233* (m) yrkande 13 och *2005/06:Kr381* (fp) yrkande 18.

Nationell plan för biblioteksverksamhet m.m.

Utskottets förslag i korthet

Motionsyrkanden om diverse biblioteksfrågor avstyrks av utskottet med hänvisning till att de nyligen gjorda ändringarna i bibliotekslagen till stora delar tillgodoser motionärernas önskemål.

Jämför reservationerna 13 (fp), 14 (kd) och 15 (c).

Motionerna

Miljöpartiet ser i *motion 2005/06:Kr382* med oro att tillgången till bibliotek de senaste åren har försämrats genom att filialer försvunnit och genom att bibliotek tar ut avgifter för olika tjänster. Detta slår enligt motionärerna hårt mot framför allt dem som bor i mindre orter. Miljöpartiet anser därför att regeringen bör ta fram en nationell plan för att öka tillgängligheten och tillgången till bibliotek för alla medborgare (yrkande 39).

Även Centerpartiet understryker i *motion 2005/06:Kr334* yrkande 6 vikten av att alla har tillgång till litteratur. En särskilt viktig roll har enligt motionärerna biblioteken och då inte bara folkbiblioteken utan även skol-, sjukhus- och fängelsebiblioteken. Dessa är enligt motionärerna nödvändiga för att den kulturella allemansrätten ska kunna gälla på litteraturområdet.

I samma motion efterlyser motionärerna undersökningar, utvärderingar och forskning på biblioteksområdet som kan ge besked om hur biblioteken fungerar och hur de kan behöva förändras (yrkande 7).

Likaså Kristdemokraterna kräver i *motion 2005/06:Kr416* att regeringen genomför en genomgripande utvärdering av bibliotekslagens effekter och hur den har tagits emot inom biblioteksväsendet. Kristdemokraterna befara när lagen infördes 1996 att dess regler om miniminivå för biblioteksstandard i en kommun skulle ses som ett tak. Motionärerna konstaterar att någon utvärdering av biblioteksverksamheten aldrig har gjorts (yrkande 2).

En nationell bibliotekspolitik efterlyses i samma motion yrkande 3. Motionärerna konstaterar att biblioteken i dag styrs av en mängd huvudmän, såsom kommuner, landsting och högskolor, och att det saknas ett sammanhållet ansvar. Bristen gör enligt motionärerna att det är svårt att få en helhetsbild av bibliotekens situation. Ett samlat ansvar skulle dessutom ge alla bibliotek oavsett huvudman bättre förutsättningar att utvecklas till framgångsrika aktörer i det framtida samhället.

För att på bästa sätt ta till vara bibliotekens kompetens anser Kristdemokraterna i samma motion yrkande 4 att staten tillsammans med berörda parter ska ta initiativ till att skapa en nationell biblioteksvision där målen för bibliotekens utveckling formuleras.

I *motion 2005/06:Kr3* lyfter Kristdemokraterna fram biblioteken som en tillgång för hela samhället och för det läsfrämjande arbetet. Motionärerna konstaterar att det troligtvis inte finns någon institution, utom möjligtvis skolan, som kan ha så stor betydelse för att påverka och inspirera till läsande. Biblioteken borde enligt motionärerna i mycket större utsträckning betraktas som en resurs i det språkpolitiska arbetet (yrkande 3).

Kristdemokraterna understryker i *motion 2005/06:Kr416* bibliotekens betydelse för det livslånga lärandet. Biblioteken är enligt motionärerna en naturlig plats att vända sig till för de allra flesta när de vill inhämta kunskap, och med sin folkbildande tradition borde biblioteken ses som en självklar aktör i visionen om det livslånga lärandet. Motionärerna anser att det är ett politiskt ansvar att ta till vara de erfarenheter som biblioteken och bibliotekarierna besitter på detta område (yrkande 1).

Utskottets ställningstagande

I motionerna 2005/06:Kr334 (c) yrkande 7 och 2005/06:Kr416 (kd) yrkande 2 efterlyser motionärerna bl.a. utvärderingar och forskning på biblioteksområdet. Utskottet vill erinra om att det bedrivs en inte obetydlig verksamhet i dessa frågor. Bland annat kan nämnas den utredning som lämnades i december 2003, KB – ett nav i kunskapssamhället (SOU 2003:129). Dessutom bör nämnas att Kulturrådet har i uppgift att följa upp och utvärdera de statliga insatserna på kulturområdet, däribland biblioteksområdet, och att rådet fullgör uppgiften regelbundet bl.a. genom rapporter. Av intresse är vidare att bl.a. Kulturrådet finansierar forskningsprojekt som berör dessa områden.

När det gäller övriga motionsyrkanden kan utskottet konstatera att riksdagen i december 2004 beslutade om ett tillägg till bibliotekslagen. I en ny paragraf anges att bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet ska samverka och att kommuner och landsting ska anta planer för sin biblioteksverksamhet. Syftet med tillägget, som trädde i kraft i januari i år, är bl.a. att säkra en bättre bibliotekstillgång för medborgarna och en mer rationell användning av de samlade resurserna. Avsikten är också att den samverkan som ska ske mellan bibliotek och bibliotekshuvudmän ska bidra till en ökad samsyn beträffande målen för olika biblio-

teksverksamheter och befordra samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet. Enligt budgetpropositionen för 2005 innebär lagändringen dessutom att bibliotekens traditionella läsfrämjande roll kan preciseras och utvecklas.

Genom ändringen i bibliotekslagen om samverkan och biblioteksplaner kan enligt utskottets uppfattning motionärernas önskemål till stora delar tillgodoses. Samtidigt måste dock noteras att det av en Temoundersökning från i våras framgår att 82 % av tillfrågade kommunalråd uppgett att man inte hade antagit någon biblioteksplan samt att 41 % hade ambitionen att anta en plan innan årets slut. Utskottet förutsätter att ambitionsnivån höjs när det gäller antagande av biblioteksplaner och att de flesta kommuner antagit planer eller påbörjat arbetet med att anta planer vid årets slut.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet *motionerna 2005/06:Kr334* (c) yrkandena 6 och 7, *2005/06:Kr382* (mp) yrkande 39, *2005/06:Kr416* (kd) yrkandena 1–4 och *2005/06:Kr3* (kd) yrkande 3.

Företagsservice på samtliga bibliotek

Utskottets förslag i korthet

Motionsyrkande med krav på att samtliga folkbibliotek ska införa s.k. företagsservice avstyrks av utskottet med hänvisning till att det ankommer på varje kommun att besluta om bibliotekens verksamhet.

Motionerna

I *motionerna 2004/05:Kr342* och *2005/06:Kr226*, båda av Else-Marie Lindgren (kd), anser motionären att samtliga bibliotek bör ges ett nationellt uppdrag att införa s.k. företagsservice som en del av basverksamheten. Företagsservicen kan enligt motionären t.ex. innebära att biblioteken ger stöd till en ny företagare att hitta information om företagande och produktutveckling eller att biblioteken i samarbete med näringslivskontoren i kommunerna ger kurser i näringslivsinformation.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärens uppfattning att folkbiblioteken är en kraftkälla och en central mötesplats för många människor. Biblioteken kan därför som motionären framhåller användas och utnyttjas för en rad ändamål. Utskottet måste dock understryka att folkbibliotekens prioriteringar och ekonomi är en kommunal angelägenhet, och det får ankomma på respektive kommun att besluta om vilken övrig verksamhet som ska bedrivas på biblioteken. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet *motionerna 2004/05:Kr342* (kd) och *2005/06:Kr226* (kd).

Statistik över tillgången till barnlitteratur i förskolan

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslag om att Kulturrådet ska ges i uppdrag att ta fram statistik över tillgången till barnlitteratur i förskolan med hänvisning till att utskottet förutsätter att Kulturrådet följer frågorna.

Jämför reservation 16 (v).

Motionen

Vänsterpartiet lyfter i *motion 2005/06:Kr306* fram vikten av att barn tidigt, även innan de själva kan läsa, kommer i kontakt med böcker och litteratur. Motionärerna anser att Kulturrådet bör ges i uppdrag att ta fram statistik över tillgången till barnlitteratur i förskolan (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Läsfrämjande för barn i förskoleåldern tillhör Kulturrådets prioriterade områden. Samtidigt kan konstateras att förskolan lyder under Myndigheten för skolutveckling som tidigare har haft ett regeringsuppdrag att stödja och stimulera språkutvecklingen i skolan. En del av arbetet har inriktats på att stärka och stimulera förskolornas pedagogiska arbete med språkutveckling genom ett fördjupat samarbete mellan bibliotekarier och pedagoger i förskolan. Ett stödmaterial (Leka Språka Lära) har tagits fram av myndigheten för att visa på erfarenheter av olika utvecklingsarbeten i syfte att inspirera arbetet med barns språkutveckling och begreppsbyggnad.

Av intresse är vidare att regeringen de senaste åren tagit initiativ till flera satsningar som syftar till att förbättra utbildningsvillkoren inom områden som präglas av social och etnisk segregation. Inom ramen för dessa åtgärder ska regeringen enligt propositionen lägga särskild vikt vid insatser för språkutvecklingen för elever med utländsk bakgrund, både vad gäller svenska språket och modersmålet. Folk- och skolbiblioteken kommer då enligt regeringen särskilt att uppmärksammas liksom tillgången till böcker i förskolan.

Utskottet, som förutsätter att Kulturrådet följer frågorna om tillgången till barnlitteratur i förskolan, avstyrker *motion 2005/06:Kr306* (v) yrkande 3.

Svenska Akademiens ordbok

Utskottets förslag i korthet

Motionsförslag om krav på en långsiktig finansiering av utgivningen av ordboken avstyrks med hänvisning till att regeringen bereder en departementspromemoria i frågan och att regeringens slutliga ställningstagande bör avvaktas.

Jämför reservation 17 (m, fp, kd, c).

Bakgrund

Rätten att förlägga och ge ut Post- och Inrikes Tidningar (PoIT) tillkommer sedan 1791 Svenska Akademien såsom ett kungligt privilegium. För de kungörelser som tas in i PoIT betalar Bolagsverket och andra annonsörer en avgift vars storlek beslutats av regeringen.

Svenska Akademien tillgodogör sig årligen ett överskott från utgivningen av PoIT, vilket de senaste åren har brukat uppgå till 11–12 miljoner kronor. Överskottet, vars storlek alltså indirekt är beroende av regeringens beslut beträffande annonsavgifterna, har över tiden ungefär motsvarat Svenska Akademiens kostnader för arbetet med Svenska Akademiens Ordbok (SAOB) och har sedan lång tid också använts för detta ändamål.

Genom årens lopp har åtskilliga initiativ tagits för att reformera kungörelseförfarandet. Det senaste initiativet har lett till departementspromemorian Kungörande i PoIT – Redovisning av uppdrag om elektroniskt kungörande (Ds 2005:2). I promemorian föreslås att PoIT fr.o.m. den 1 januari 2007 ska publiceras elektroniskt på Bolagsverkets webbplats. Till grund för förslaget ligger en överenskommelse som innebär att Svenska Akademien till Bolagsverket upplåter rätten att ge ut PoIT. Upplåtelseavgiften bestäms till 12 miljoner kronor per år. Avtalet förutsätter regeringens godkännande och kan frånträdas tidigast vid utgången av 2017. Den föreslagna lösningen leder enligt promemorian bl.a. till en långsiktigt säkrad finansiering av Svenska Akademiens Ordbok och ett stärkt ekonomiskt beroende för Svenska Akademien.

Motionen

Frågan om Svenska Akademiens ordboks finansiering har, enligt Folkpartiet liberalernas *motion 2005/06:Kr381*, hängt i luften sedan beslut fattades om att lägga ned Post- och Inrikes Tidningar. Motionärerna anser att regeringen snarast bör återkomma med förslag på en långsiktig finansiering av utgivningen av ordboken (yrkande 43).

Utskottets ställningstagande

Regeringen är enligt inhämtad uppgift i färd med att färdigställa en lagrådsremiss på grundval av den angivna departementspromemorian. I avvaktan på regeringens slutliga ställningstagande avstyrker utskottet *motion 2005/06:Kr381* (fp) yrkande 43.

Översyn av stödet till kulturtidskrifter

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslag om en översyn av stödet till kulturtidskrifter.

Jämför särskilt yttrande 7 (fp).

Motionen

Peter Johnsson och Rolf Lindén (båda s) kräver i *motion 2004/05:Kr280* en översyn av stödet till kulturtidskrifterna. Att värna om kulturtidskrifterna innebär enligt motionärerna ytterst ett värnande om demokratin och yttrandefriheten.

Utskottets ställningstagande

Med kulturtidskrift avses en tidskrift som med sitt huvudsakliga innehåll vänder sig till en allmän publik med samhällsinformation eller med ekonomisk, social eller kulturell debatt eller som huvudsakligen ger utrymme för analys och presentation inom de skilda konstarnas områden. För att främja en kulturellt värdefull mångfald i utbudet av kulturtidskrifter finns i dag ett statligt stöd till kulturtidskrifter i form av produktionsstöd och utvecklingsstöd. Dessutom finns ett s.k. prenumerationsstöd till bibliotek, vilket innebär att folkbiblioteken varje år får ansöka om ersättning för prenumerationskostnaden för högst fem tidskrifter som Kulturrådet stöder och som biblioteket inte redan prenumererar på. Kulturrådet ger vidare ut en årlig kulturtidskriftskatalog. Årets katalog innehåller över 300 kulturtidskrifter och nättidskrifter. Katalogen är gratis och distribueras till folkbibliotek, skolbibliotek och bokhandlar. Riksdagen beslutade hösten 2004 att förstärka distributionsstödet till kulturtidskrifter med 2 miljoner kronor för ytterligare insatser i form av marknadsföring och kommissionsförsäljning.

Vidare kan nämnas att Nätverkstan i Göteborg erhållit 2 miljoner kronor från Kulturrådet för att arbeta med ett treårigt projekt för att synliggöra kulturtidskrifter och stärka deras ställning. Projektet syftar till att exponera tidskrifterna på nya sätt, att finna nya försäljningsställen och att förbättra för de ca 230 återförsäljare som redan finns.

Mot bakgrund av det anförda är utskottet inte berett att i dagsläget biträda motionärernas önskemål om en översyn. Utskottet avstyrker därmed *motion 2004/05:Kr280* (s).

Översyn av den idéburna organisationspressens villkor

Utskottets förslag i korthet

Motionsyrkanden om en översyn av den idéburna organisationspressens villkor avstyrks med hänvisning till att det finns viss möjlighet för organisationstidskrifter att erhålla stöd inom ramen för kulturtidskriftsstödet.

Jämför reservation 18 (kd).

Motionen

Det finns enligt *motionerna 2004/05:Kr359* yrkande 1 och *2005/06:Kr413* yrkande 1 av Kristdemokraterna ett betydande antal tidningar och tidskrifter som utan offentligt stöd ges ut av idéburna rörelser. Några av tidningarna och tidskrifterna har ambitionen att inte bara vara interna medlemsorgan utan söker ett samtal med andra i det offentliga rummet. Dessas roll har dock försumrats såväl inom forskningen som i mediepolitiken. Denna försummelse bör rättas till genom att en snabb översyn görs av den idéburna organisationspressens villkor och möjligheter. Dessutom bör ett särskilt statligt stöd ges för att säkerställa en kvalitativ utveckling av denna press.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare vid flera tillfällen behandlat liknande motionsyrkanden, senast i betänkande 2003/04:KrU4. Utskottet angav då följande:

Fram till den 1 juli 1986 fanns ett särskilt organisationstidskriftsstöd som för budgetåret 1985/86 uppgick till 39 miljoner kronor. Stödet avvecklades emellertid efter förslag i 1986 års budgetproposition (1985/86:100, bil. 10, bet. KU 1985/86:16, rskr. 1985/86:145). I samband härmed utökades i stället stödet till kulturtidskrifter med 7 miljoner kronor, för att bereda plats även för vissa organisationstidskrifter inom stödformen. Kulturutskottet behandlade redan året efter utvecklingen ett antal motioner där ett återinförande av organisationstidskriftsstödet föreslogs. Utskottet avstyrkte dessa motioner med hänvisning till att det inte framkommit något som kunde motivera att denna särskilda stödform återinfördes (bet. KrU 1986/87:17).

Utskottet har också senare, bl.a. i betänkande 2000/01:KrU5, avstyrkt motioner som syftar till ett återinförande av stödet till organisationstidskrifter. Utskottet har med hänvisning till ovan nämnda proposition understrukit att den omständigheten att en tidskrift är förlags-, myndighets- eller organisationsägd inte automatiskt kommer att ute-

sluta tidskriften från stöd utan att det i fråga om varje bidragsansökan också måste göras en prövning av de ekonomiska förutsättningarna för utgivningen.

Utskottet konstaterar, liksom tidigare, att det i dag finns en viss möjlighet för organisationstidskrifter att erhålla stöd inom ramen för kulturtidskriftsstödet. Med hänvisning härtill och till vad utskottet tidigare anfört avstyrker utskottet *motionerna 2004/05:Kr359* (kd) yrkande 1 och *2005/06:Kr413* (kd) yrkande 1.

Etablering av bokhandlar i kommuner som saknar sådana

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande om en analys av situationen för bokhandlarna.

Jämför reservation 19 (v).

Motionen

Vänsterpartiet kräver i *motion 2004/05:Kr248*, mot bakgrund av att ett stort antal kommuner fortfarande saknar tillgång till en bokhandel inom den egna kommungränsen, en analys av situationen för bokhandlarna och förslag på åtgärder som syftar till att möjliggöra ett mer vittförgrenat bokhandelsnät. Detta i syfte att underlätta etablering av bokhandlar i de kommuner som saknar sådana (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

Anslaget Stöd till bokhandeln utvecklades fr.o.m. 2003. Syftet med stödet var att förstärka ett vittförgrenat bokhandelsnät och att öka tillgängligheten av kvalitetslitteratur i bokhandeln. Medlen under anslaget fördelades av Bokbranschens Finansieringsinstitut (BFI) som hade till uppgift att följa utvecklingen inom bokdistributionen och göra bedömningar av täckningsgraden och tillgängligheten. BFI bedömde att de orter som 2002 saknade bokhandel och där det möjligtvis skulle gå att etablera en bokhandel var få. BFI gjorde vidare bedömningen att det behövs minst 10 000 invånare i en ort för att en bokhandel ska kunna etableras (bet. 2001/02:KrU13).

I tidningen Svensk Bokhandel (SvB) nummer 14 och 15 från september 2005 redovisas att 86 kommuner saknar bokhandel. SvB:s granskning visar att antalet kommuner utan egen boklåda ökar. Samtidigt visar det sig att ett växande antal kommuner har två eller flera butiker. Försäljningen av allmänlitteratur genom den fasta bokhandeln uppgår enligt SvB till drygt 2 miljarder kronor. Andra kanaler för bokinköp nämns, som nätbokhandel, varuhus och dagligvarubutiker. Nätbokhandeln, som inte existerade

i Sverige 1996, har enligt SvB efter en trevande inledning vuxit sig allt starkare. De fem etablerade svenska nätbokhandlarna omsatte 2004 närmare 375 miljoner kronor. De ca 200 varuhus och stormarknader som säljer böcker ligger nästan undantagslöst i de stora kommunerna där det redan tidigare finns bokhandlar. Därutöver finns det dock ca 2 000 dagligvarubutiker, kiosker och servicebutiker som säljer pocketböcker. Även här sker merparten av försäljningen i de stora kommunerna, men ställ med pocketböcker har enligt SvB även letat sig ut på glesbygden. De olika pocketdistributörerna spelar enligt SvB en viktig roll för att göra böcker tillgängliga på orter som saknar bokhandel. Sammanfattningsvis anges att boken är tillgänglig på ett sätt som aldrig förr.

Till detta kan läggas det stora antal bokklubbar som erbjuder ett rikt utbud av böcker över hela landet samt de Internetbokhandlar som under senare år ökat sina marknadsandelar.

Utskottet delar inte mot denna bakgrund motionärernas uppfattning att det finns behov av att göra en analys av situationen för bokhandlarna. *Motion 2004/05:Kr248* (v) yrkande 4 avstyrks därför.

Ändring i lagen om pliktexemplar av dokument

Utskottets förslag i korthet

Utskottet anser liksom tidigare år att lagen om pliktexemplar inte bör ändras och avstyrker därför motionsyrkande härom.

Jämför reservation 20 (c).

Motionen

Kungl. biblioteket i Stockholm samt universitetsbiblioteken i Uppsala, Lund, Göteborg, Linköping, Stockholm och Umeå har alla rätt att fritt få ett exemplar var av de dokument som omfattas av bestämmelserna i lagen om pliktexemplar av dokument. Under senare år har fem universitet tillkommit i Sverige. För att upprätthålla en god kvalitet på verksamheten är det enligt *motion 2004/05:Kr221* av Bertil Kjellberg och Birgitta Sellén (m, c) av vikt att det finns tillgång till ett omfattande och aktuellt universitetsbibliotek. De anser därför att det finns goda skäl att ändra lagen om pliktexemplar, så att även biblioteken vid de nya universiteten blir mottagare av pliktexemplar.

Utskottets ställningstagande

Frågor om pliktexemplar togs upp i betänkandet KB – ett nav i kunskaps-samhället (SOU 2003:129). Av betänkandet framgår att vissa av de nya universiteten önskade få pliktexemplar, andra inte. Också hos en del av högskolorna fanns önskemål om pliktexemplar. Något förslag om utökning av antalet mottagare av pliktexemplar fördes inte fram av utredningen. Frå-

gan togs inte heller upp i den proposition som lämnades i mars 2005, Forskning för ett bättre liv (2004/05:80), och som behandlade delar av betänkandet.

Utskottet har tidigare avstyrkt liknande motionsyrkanden med hänvisning till bl.a. att mottagandet av pliktexemplar också är förbundet med kostnader (bet. 2003/04:KrU4).

Utskottet anser liksom tidigare att lagen om pliktexemplar inte bör ändras i enlighet med motionärernas önskemål. *Motion 2004/05:Kr221* (m, c) avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Mål för en nationell språkpolitik, punkt 1 (m, fp, kd, c)

av Lennart Kollmats (fp), Gunilla Tjernberg (kd), Lena Adelsonh Liljeroth (m), Birgitta Sellén (c), Anna Lindgren (m), Anita Sidén (m) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om mål för en nationell språkpolitik. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:2 och motionerna 2002/03:Kr215, 2002/03:Kr305 yrkande 1, 2003/04:Kr280, 2003/04:Kr367 yrkande 1, 2005/06:Kr2 yrkande 1, 2005/06:Kr3 yrkande 1 och 2005/06:Kr4 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att svenska språkets ställning som majoritetsspråk bör lagfästas liksom riksdagen redan lagskyddat ett antal minoritetsspråk. Det är enligt vår mening motsägelsefullt att ha fem lagfästa minoritetsspråk men inget officiellt majoritetsspråk. Att lagstifta om svenskan som majoritetsspråk har också en stor praktisk och symbolisk betydelse. Det skulle ge en tydlig signal om svenskans betydelse i vårt samhälle och garantera att svenskan även i framtiden ska vara vårt huvudspråk. Vi vill i detta sammanhang också väga in demokratiaspekten. Det svenska språket är ju viktigt för att alla ska kunna ta del av det allmänna rummet.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla proposition 2005/06:2 samt motionerna 2002/03:Kr215 (s), 2002/03:Kr305 (kd) yrkande 1, 2003/04:Kr280 (m), 2003/04:Kr367 (kd) yrkande 1, 2005/06:Kr2 (m) yrkande 1, 2005/06:Kr3 (kd) yrkande 1 och 2005/06:Kr4 (c) yrkande 1.

2. Förslag på ytterligare mål, punkt 2 (c)

av Birgitta Sellén (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förslag på ytterligare mål. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Kr4 yrkande 7.

Ställningstagande

I propositionen anges att den nya språkvårdsorganisationen aktivt bör delta i det nordiska samarbetet och verka för att den nordiska språkgemenskapen stärks. Det är dock en klar brist enligt Centerpartiet att målet om en stärkt nordisk språkgemenskap inte nämns bland målen för Sveriges språkpolitik. Ett ytterligare mål bör tillföras, nämligen att Sverige ska bidra till att den ömsesidiga språkförståelsen i Norden vidmakthålls och förbättras.

Med hänvisning till det anförda anser jag att riksdagen bör bifalla motion 2005/06:Kr4 (c) yrkande 7.

3. Terminologi och språkteknologi, punkt 3 (m)

av Lena Adelsohn Liljeroth (m), Anna Lindgren (m) och Anita Sidén (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om terminologi och språkteknologi. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Kr2 yrkande 4.

Ställningstagande

Moderata samlingspartiet vill understryka vikten av att det finns en ordentlig, välfungerande och genomarbetad svensk terminologi inom alla de områden där bl.a. forskningsrapporter avhandlas på engelska och andra språk. Det är också av betydelse att det fortlöpande utvecklas svensk terminologi för begrepp inom Internet.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion 2005/06:Kr2 (m) yrkande 4.

4. Nordisk språkgemenskap, punkt 4 (c)

av Birgitta Sellén (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om nordisk språkgemenskap. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Kr5 yrkandena 1 och 3 samt avslår motion 2005/06:Kr321 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Centerpartiet anser att det är mycket viktigt att Sverige aktivt deltar i det nordiska samarbetet i språkfrågor. Det är av betydelse inte bara för svenskans roll i den ömsesidiga språkförståelsen i Norden utan även för de nationella minoritetsspråken i Sverige. Det samarbete som sker i Nordiska ministerrådet är väsentligt och bör ges högre prioritet.

I propositionen saknas, anser vi, åtgärder för att vi inom Sverige ska kunna stärka den nordiska språkgemenskapen. Den nya språkvårdsorganisationen bör därför enligt Centerpartiets uppfattning ges i uppdrag att ta fram ett program med åtgärder i Sverige i syfte att stärka den nordiska språkgemenskapen. Detta program bör omfatta åtgärder i skolväsendet och på kultur- och medieområdet. Det bör också omfatta åtgärder för att vi i samverkan med Finland ska stärka de svenska och finska språken i båda länderna genom ökat utbyte och samarbete.

Med hänvisning till det anförda anser jag att riksdagen bör bifalla motion 2005/06:Kr5 (c) yrkandena 1 och 3 samt avslår motion 2005/06:Kr321 (s) yrkandena 1 och 2.

5. Svenska språkets ställning i EU, punkt 5 (m, fp, kd, c)

av Lennart Kollmats (fp), Gunilla Tjernberg (kd), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Birgitta Sellén (c), Anna Lindgren (m), Anita Sidén (m) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om svenska språkets ställning i EU. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Kr2 yrkande 2, 2005/06:Kr4 yrkande 2 och 2005/06:Kr8 yrkande 12.

Ställningstagande

Vi anser att det är av central betydelse att svenska språkets ställning inte undergrävs inom Europeiska unionen. Det är också viktigt att Sverige med större kraft än hittills värnar om svenskans ställning och bruk inom EU och att man i instruktionerna för svenska delegater och tjänstemän inom EU inskräper att det inte ligger i vårt nationella intresse att bereda vägen för engelskan som ett överordnat arbetsspråk inom unionen.

Att få tala och läsa sitt eget språk vid förhandlingar är enligt vår uppfattning en självklar rättighet för att garantera att svenska intressen och åsikter inte tappas bort på grund av brist på kunskaper i främmande språk. Tolkning till och från svenska har dock inte tillhandahållits i den utsträckning som Sverige begärt eller så har s.k. relätolkning tillämpats, dvs. tolkningen från svenska har skett via ett annat språk. Detta anser vi är oacceptabelt. Genom att behöva tillgripa engelskan blir svenskarnas möjligheter att nyansera sina framföranden sämre. Dessutom riskerar de att bli missförstådda genom relätolkning.

Genom att EU utvidgas kontinuerligt föreligger det enligt vår uppfattning en risk att svenskan, som ett relativt litet språk, inte får behålla sin ställning som officiellt språk i EU. Om svenska språket lagstadgades som officiellt språk i Sverige torde det enligt vår uppfattning bli lättare för de svensktalande som arbetar inom EU att använda sig av det svenska språket.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motionerna 2005/06:Kr2 (m) yrkande 2, 2005/06:Kr4 (c) yrkande 2 och 2005/06:Kr8 (fp) yrkande 12.

6. EU-språkvården, punkt 6 (m)

av Lena Adelsohn Liljeroth (m), Anna Lindgren (m) och Anita Sidén (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om EU-språkvården. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Kr2 yrkande 3.

Ställningstagande

Av propositionen framgår att regeringen vill förmå institutionerna i EU att dels utforma källtexterna på engelska och franska så klart och enkelt som möjligt, dels samverka med de svenska översättarna för att få översättningar av bra kvalitet. Vi efterlyser dock en konkret strategi för hur detta arbete ska gå till.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion 2005/06:Kr2 (m) yrkande 3.

7. Språkundervisning för elever med utländsk bakgrund, punkt 7 (fp)

av Lennart Kollmats (fp) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om språkundervisning för elever med utländsk bakgrund. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Kr7 yrkande 2 och bifaller delvis motionerna 2005/06:Kr6 yrkande 1 och 2005/06:Kr7 yrkande 1.

Ställningstagande

Många språk blandas nu i Sveriges vardag. Det är en följd av den massmediala expansionen och migrationens ständiga förändringar. Mot denna bakgrund är det enligt vår uppfattning viktigt med en djup och nyanserad kunskap om majoritetens språk och arbetet med detta språk bör därför intensifieras på alla nivåer, i förskola, skola, högskola och universitet.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion 2005/06:Kr7 (fp) yrkande 2 och delvis bifalla motionerna 2005/06:Kr6 (fp) yrkande 1 och 2005/06:Kr7 (fp) yrkande 1.

8. Utvärdering av de statliga insatserna för läsfrämjande, punkt 11 (m, fp, kd, c)

av Lennart Kollmats (fp), Gunilla Tjernberg (kd), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Birgitta Sellén (c), Anna Lindgren (m), Anita Sidén (m) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om utvärdering av de statliga insatserna för läsfrämjande. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Kr362 yrkande 8, 2005/06:Kr3 yrkande 2 och 2005/06:Kr416 yrkande 6 och avslår motion 2004/05:Kr248 yrkande 1.

Ställningstagande

Staten har under lång tid försökt öka läsandet genom olika former av läsfrämjande insatser. Genom olika kanaler har statligt stöd gått till föreningar och organisationer för detta ändamål. Satsningarna har varit viktiga och även flera av förslagen i propositionen på detta område är bra. Samtidigt är det viktigt att de statliga insatserna verkligen leder fram till positiva effekter på läsandet. I dag görs ytterst sällan några utvärderingar av vilka effekter de statliga stöden har för läsandet och någon stor övergripande utvärdering av samtliga statliga insatser på detta område har aldrig gjorts. Detta är särskilt beklagligt mot bakgrund av att läsandet bland lågutbildade minskar.

Hösten 2002 beslutade riksdagen att en utvärdering av de statliga insatserna för läsfrämjande skulle ske. Sedan dess har dock inget hänt. Vi tycker det är anmärkningsvärt och kräver att regeringen följer riksdagens beslut och snarast genomför en utvärdering av statens insatser för att främja läsandet.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motionerna 2004/05:Kr362 (kd) yrkande 8, 2005/06:Kr3 (kd) yrkande 2 och 2005/06:Kr416 (kd) yrkande 6 och avslår motion 2004/05:Kr248 (v) yrkande 1.

9. Utvärdering av de statliga insatserna för läsfrämjande, punkt 11 (v)

av Siv Holma (v) och Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om utvärdering av de statliga insatserna för läsfrämjande. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr248 yrkande 1 och avslår motionerna 2004/05:Kr362 yrkande 8, 2005/06:Kr3 yrkande 2 och 2005/06:Kr416 yrkande 6.

Ställningstagande

Läsandet är i allra högsta grad en klassfråga, där läsandet och läsförståelsen är intimt kopplad till läsarens sociala bakgrund och verklighet. Vänsterpartiet har länge påpekat att det krävs en rad åtgärder för att bryta detta mönster och för att öka läsandet. Bland annat krävs åtgärder i förskola och skola. Satsningar behövs vidare på skol- och folkbibliotek samt på barnbibliotekarier ute i kommunerna. Det krävs också att föräldrarna tar ett större ansvar och stimulerar de egna barnens läsande. Detta genom att de själva köper, lånar och läser böcker för eget nöje men också för att göra det för sina barn. Vänsterpartiet vill få till stånd en bred och djupgående analys

av läsandet och läsfrämjande åtgärder i syfte att underlätta för alltfler individer och nya grupper att på ett naturligt och fungerande sätt komma i kontakt med böcker och ett ökat läsande.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion 2004/05:Kr248 (v) yrkande 1 och avslå motionerna 2004/05:Kr362 (kd) yrkande 8, 2005/06:Kr3 (kd) yrkande 2 och 2005/06:Kr416 (kd) yrkande 6.

10. Översyn av det statliga inköpsstödet till biblioteken m.m., punkt 12 (kd)

av Gunilla Tjernberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om översyn av det statliga inköpsstödet till biblioteken m.m. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Kr3 yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Kristdemokraterna anser att det bör göras en översyn av det mycket viktiga statliga inköpsstödet till biblioteken. Med den nuvarande utformningen läses stödet till barn- och ungdomsböcker och kan inte användas till t.ex. IT. En översyn är enligt vår uppfattning också viktig för att tillse att stödet till biblioteken inte minskar som en följd av att Kulturrådet för nya uppdrag inom det läsfrämjande arbetet som ska finansieras inom det befintliga anslaget.

Även stödet till En bok för alla bör enligt Kristdemokraterna utvärderas. Det är enligt vår uppfattning inte rimligt att regeringen återkommande förlänger avtalet med En bok för alla och lägger på dem nya uppgifter utan att göra en utvärdering.

Med hänvisning till det anförda anser jag att riksdagen bör bifalla motion 2005/06:Kr3 (kd) yrkandena 4 och 5.

11. Litteraturens betydelse, punkt 13 (m)

av Lena Adelsohn Liljeroth (m), Anna Lindgren (m) och Anita Sidén (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om litteraturens betydelse. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Kr233 yrkande 8 och 2005/06:Kr233 yrkande 12.

Ställningstagande

Boken är enligt Moderata samlingspartiet en viktig kulturbärare. Tidig kontakt med litteraturen kan enligt vår uppfattning lägga grunden till ett framtida brett kulturintresse. Vi anser att författare precis som andra kulturskapare genom ändrade och förenklade skatteregler ska ges bättre möjligheter att leva på sitt författarskap. De ska inte behöva vara så starkt beroende av stipendier och statliga förmåner. Vidare bör enligt vår uppfattning de författare som publiceras i tidskrifter få del av de upphovsrättsliga ersättningarna.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motionerna 2004/05:Kr233 (m) yrkande 8 och 2005/06:Kr233 (m) yrkande 12.

12. Upphävande av bibliotekslagen, punkt 15 (m, fp, c)

av Lennart Kollmats (fp), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Birgitta Sellén (c), Anna Lindgren (m), Anita Sidén (m) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om upphävande av bibliotekslagen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Kr233 yrkande 13 och 2005/06:Kr381 yrkande 18.

Ställningstagande

Vi anser att bibliotekslagen inte garanterar någonting, varken kvalitativt eller kvantitativt. I stället för att garantera att det finns bibliotek över landet, finns det risk att lagen skapar hinder för förnyelse och mångfald. Förra året beslutade riksdagsmajoriteten att skärpa bibliotekslagen och lägga på biblioteken och deras huvudmän ytterligare byråkratiska formaliteter rörande samverkan och framtagande av planer för verksamheten. Detta är enligt vår uppfattning ett utslag av misstro mot den kommunala självstyrelsen. Den riskerar att få till effekt att verksamheten fördyras och motverkar kommunernas möjligheter att bedriva en verklighetsanpassad verksamhet fokuserad på bibliotekens egentliga syfte. Mot bakgrund av det anförda anser vi att bibliotekslagen ska upphävas.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motionerna 2005/06:Kr233 (m) yrkande 13 och 2005/06:Kr381 (fp) yrkande 18.

13. Nationell plan för biblioteksverksamhet m.m., punkt 16 (fp)

av Lennart Kollmats (fp) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om nationell plan för biblioteksverksamhet m.m. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Kr334 yrkande 7 och avslår motionerna 2005/06:Kr3 yrkande 3, 2005/06:Kr334 yrkande 6, 2005/06:Kr382 yrkande 39 och 2005/06:Kr416 yrkandena 1–4.

Ställningstagande

Det finns i dag inga undersökningar och utvärderingar av hur biblioteken fungerar och hur de kan behöva förändras. Enligt vår uppfattning bör det därför bedrivas forskning på detta område för att visa på eventuella åtgärder som behöver genomföras för att göra litteraturen mer tillgänglig för människor. Regeringen bör därför återkomma med en lösning på hur undersökningar, utvärderingar och forskning bör genomföras på biblioteksområdet.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion 2005/06:Kr334 (c) yrkande 7 och avslår motionerna 2005/06:Kr3 (kd) yrkande 3, 2005/06:Kr334 (c) yrkande 6, 2005/06:Kr382 (mp) yrkande 39 och 2005/06:Kr416 (kd) yrkandena 1–4.

14. Nationell plan för biblioteksverksamhet m.m., punkt 16 (kd)

av Gunilla Tjernberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om nationell plan för biblioteksverksamhet m.m. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Kr3 yrkande 3 och 2005/06:Kr416 yrkandena 1–4 och avslår motionerna 2005/06:Kr334 yrkandena 6 och 7 samt 2005/06:Kr382 yrkande 39.

Ställningstagande

Kristdemokraterna vill understryka bibliotekens betydelse för det livslånga lärandet. Biblioteken är en naturlig plats att vända sig till för de allra flesta när de vill inhämta kunskap. Vi anser att det är ett politiskt ansvar att ta till vara de erfarenheter som biblioteken och bibliotekarierna besitter.

Någon utvärdering av biblioteksverksamheten har aldrig gjorts, och vi anser därför att regeringen bör genomföra en genomgripande utvärdering av bibliotekslagens effekter och hur den har tagits emot inom biblioteksväsendet.

Vi efterlyser också en nationell bibliotekspolitik. Biblioteken styrs i dag av en mängd huvudmän, såsom kommuner, landsting och högskolor, och det saknas enligt vår uppfattning ett sammanhållet ansvar. Bristen gör att det är svårt att få en helhetsbild av bibliotekens situation. Ett samlat ansvar skulle dessutom ge alla bibliotek oavsett huvudman bättre förutsättningar att utvecklas till framgångsrika aktörer i det framtida samhället.

För att på bästa sätt ta till vara bibliotekens kompetens anser vi att staten tillsammans med berörda parter ska ta initiativ till att skapa en nationell biblioteksvision där målen för bibliotekens utveckling formuleras.

Med hänvisning till det anförda anser jag att riksdagen bör bifalla motionerna 2005/06:Kr3 (kd) yrkande 3 och 2005/06:Kr416 (kd) yrkandena 1–4 samt avslå motionerna 2005/06:Kr334 (c) yrkandena 6 och 7 samt 2005/06:Kr382 (mp) yrkande 39.

15. Nationell plan för biblioteksverksamhet m.m., punkt 16 (c) av Birgitta Sellén (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om nationell plan för biblioteksverksamhet m.m. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Kr334 yrkandena 6 och 7 samt avslår motionerna 2005/06:Kr3 yrkande 3, 2005/06:Kr382 yrkande 39 och 2005/06:Kr416 yrkandena 1–4.

Ställningstagande

Det är enligt Centerpartiet viktigt att alla människor har närhet till olika slags litteratur. En särskilt viktig roll spelar i detta sammanhang biblioteken och då inte bara folkbiblioteken utan även skol-, sjukhus- och fängelsebibliotek. Dessa är nödvändiga för att den kulturella allemansrätten ska kunna gälla på litteraturområdet.

Det finns i dag inga undersökningar och utvärderingar av hur biblioteken fungerar och hur de kan behöva förändras. Enligt vår uppfattning bör det därför bedrivas forskning på detta område för att visa på eventuella åtgärder som behöver genomföras för att göra litteraturen mer tillgänglig för människor. Regeringen bör därför återkomma med en lösning på hur undersökningar, utvärderingar och forskning bör genomföras på biblioteksområdet.

Med hänvisning till det anförda anser jag att riksdagen bör bifalla motion 2005/06:Kr334 (c) yrkandena 6 och 7 samt avslår motionerna 2005/06:Kr3 (kd) yrkande 3, 2005/06:Kr382 (mp) yrkande 39 och 2005/06:Kr416 (kd) yrkandena 1–4.

16. Statistik över tillgången till barnlitteratur i förskolan, punkt 18 (v)

av Siv Holma (v) och Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om statistik över tillgången till barnlitteratur i förskolan. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Kr306 yrkande 3.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att det är viktigt att barn tidigt, även innan de själva kan läsa, kommer i kontakt med böcker och litteratur. Vi anser att den nuvarande ordningen inte beaktar förskolebarnens behov av litteratur. Kulturrådet bör därför ges i uppdrag att ta fram statistik över tillgången till barnlitteratur i förskolan.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion 2005/06:Kr306 (v) yrkande 3.

17. Svenska Akademiens ordbok, punkt 19 (m, fp, kd, c)

av Lennart Kollmats (fp), Gunilla Tjernberg (kd), Lena Adelsonh Liljeroth (m), Birgitta Sellén (c), Anna Lindgren (m), Anita Sidén (m) och Hans Backman (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om Svenska Akademiens ordbok. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Kr381 yrkande 43.

Ställningstagande

En nationell institution av stor betydelse är Svenska Akademien och dess verksamhet. Finansieringen av utgivningen av Akademiens ordbok är dock ett överhängande problem. Sedan beslutet att lägga ner Post- och inrikes tidningar fattades har frågan hängt i luften och beretts inom Näringsdepar-

tementet. Finansieringen måste enligt vår uppfattning få en lösning och regeringen bör därför snarast återkomma till riksdagen med förslag på en långsiktig finansiering av utgivningen av Akademiens ordbok.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion 2005/06:Kr381 (fp) yrkande 43.

18. Översyn av den idéburna organisationspressens villkor, punkt 21 (kd)

av Gunilla Tjernberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om översyn av den idéburna organisationspressens villkor. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Kr359 yrkande 1 och 2005/06:Kr413 yrkande 1.

Ställningstagande

Ett av de idéburna organisationernas största bekymmer är i dag att nå ut i det offentliga samtalet. Demokratiutredningen konstaterar att

värdet av allsidiga nyhetsmedier ... blir ofta påtalat. Mera sällan framhålls vikten av att det finns utrymme för lidelsefullt engagerade medier, sådana som genomsyras av ett ärende och som aktivt förespråkar en bestämd hållning, tro eller åsiktsriktning. Demokrati förutsätter att subjektiva meningar och agitation till fördel också för andra uppfattningar än de som uppfattas vara självklart riktiga kan göra sig hörda. Medier som kan uppfattas som smala, ensidiga och propagandistiska kan samtidigt vara ytterst betydelsefulla i det offentliga samtalet.

För att säkra mångfalden i medierna finns ett omfattande statligt presstöd, och vid sidan om detta finns ett strategiskt betydelsefullt – om än förhållandevis litet – statligt kulturtidskriftsstöd. Mellan dessa kategorier finns ett betydande antal tidningar och tidskrifter, som utan något som helst offentligt stöd ges ut av idéburna rörelser. Många av dessa har ambitionen att inte enbart vara interna medlemsorgan utan söker ett samtal med andra röster och organ i det offentliga rummet. I dagens kommersialiserade mediekonkurrens hotar emellertid bristen på resurser att undergräva deras möjligheter att hävda och utveckla sin kvalitet. Dock har – som utredningen påpekar – ”den roll organisationstidskrifter ... spelar i samhället försummas såväl inom forskningen som i mediepolitiken”.

Jag är övertygad om vikten av att denna försummelse snarast rättas till. Detta bör ske genom en snabb översyn av de idéburna organisationstidskrifternas villkor och av möjligheterna att genom ett särskilt statligt stöd säkerställa en kvalitativ utveckling av dem.

Med hänvisning till det anförda anser jag att riksdagen bör bifalla motionerna 2004/05:Kr359 (kd) yrkande 1 och 2005/06:Kr413 (kd) yrkande 1.

19. Etablering av bokhandlar i kommuner som saknar sådana, punkt 22 (v)

av Siv Holma (v) och Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om etablering av bokhandlar i kommuner som saknar sådana. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr248 yrkande 4.

Ställningstagande

I ett stort antal kommuner saknas fortfarande en bokhandel inom den egna kommungränsen. Det gagnar förstås inte läsandet. Vi kräver därför en analys av situationen för bokhandlarna och förslag på åtgärder som syftar till att möjliggöra ett mer vittförgrenat bokhandelsnät för att underlätta etablering av bokhandlar i de kommuner som saknar sådana.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motion 2004/05:Kr248 (v) yrkande 4.

20. Ändring i lagen om pliktexemplar av dokument, punkt 23 (c)

av Birgitta Sellén (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ändring i lagen om pliktexemplar av dokument. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr221.

Ställningstagande

Kungl. biblioteket samt universitetsbiblioteken i Lund, Göteborg, Linköping, Stockholm, Uppsala och Umeå har alla rätt att fritt få ett exemplar var av de dokument som omfattas av bestämmelserna i lagen om pliktexemplar. Under senare år har fyra universitet tillkommit i Sverige, nämligen universitetet i Karlstad, Luleå, Växjö och Örebro. Den 1 januari 2005 tillkom även Mittuniversitetet. Dessa har stor betydelse för höjningen av bildningsnivån i landet. Under de kommande åren ska de försöka bli kon-

kurrenskraftiga med institutioner som varit under uppbyggnad i decennier och i vissa fall i sekler. För att upprätthålla kvaliteten på den verksamhet som bedrivs vid ett universitet är det av vikt att där finns tillgång till ett omfattande och aktuellt universitetsbibliotek. Det är mot denna bakgrund angeläget att ändra lagen om pliktexemplar så att även biblioteken vid de nya universiteten blir mottagare av pliktexemplar. Regeringen bör skyndsamt låta utarbeta ett förslag till ändring av pliktexemplarslagen och framlägga detta för riksdagen.

Med hänvisning till det anförda anser jag att riksdagen bör bifalla motion 2004/05:Kr221 (c).

Särskilda yttranden

1. Mål för en nationell språkpolitik, punkt 1 (v)

Siv Holma (v) och Rossana Dinamarca (v) anför:

Vänsterpartiet är för en lagstiftning av svenskan som huvudspråk i Sverige. Vi anser dock att frågan bör tas upp av den utredning som gör en samlad översyn av regeringsformen (dir. 2004:96).

2. Tillgången till barn- och ungdomslitteratur på andra språk än svenska, punkt 8 (v)

Siv Holma (v) och Rossana Dinamarca (v) anför:

De förlag och de författare som ger ut och skriver böcker på invandrar-språk arbetar under mycket knappa förhållanden. Kulturrådet har konstaterat att det för närvarande inte finns några tillfredsställande sätt att fördela kvalitetsstöd till litteratur på invandrarspråk. Rådet har därför efterfrågat en kartläggning av det litterära kretsloppet för litteratur på invandrarspråk i landet för att få kunskap om vilka behov som finns och vilka åtgärder som krävs för att förbättra situationen för utgivning och distribution av litteratur på invandrarspråk.

Kulturrådet har vidare i en tidigare s.k. omvärldsanalys konstaterat att det senaste decenniets utveckling visar att antalet boks titlar för barn och unga ökar, medan antalet översatta böcker minskar. Den stora majoriteten av de översatta barn- och ungdomsböckerna översätts från engelska, ca 80 %. Det totala antalet språk som översätts till svenska i bokutgivningen blir färre år för år, och det gäller i princip för all litteratur.

Vänsterpartiet vill med anledning av denna redogörelse påminna om sina motioner 2004/05:Kr248 yrkandena 5–7 och 2005/06:Kr336 yrkandena 7 och 8, vars förslag tar upp de frågor Kulturrådet lyfter fram.

3. Dialekterna bör främjas (fp)

Lennart Kollmats (fp) och Hans Backman (fp) anför:

Vi vill påminna om att Folkpartiet liberalerna i budgetmotion 2005/06:Kr381 har föreslagit att anslaget *Språk- och folkminnesinstitutet* (28:23) ökas med 1 miljon kronor utöver regeringens förslag och att medlen ska öronmärkas för arbetet med en ordbok över Sveriges dialekter.

4. Dialekterna bör främjas (c)

Birgitta Sellén (c) anför:

Jag vill påminna om att Centerpartiet i motion 2005/06:Kr4 för fram att arbetet med projektet Ordbok för Sveriges dialekter bör återupptas. Liknande synpunkter framförs i motion 2005/06:Kr1 av Eskil Erlandsson och Birgitta Carlsson (båda c) som påpekar att merparten av regeringens avsatta medel för att främja dialekter, 0,8 miljoner kronor, bör gå till projektet. Dessa motioner behandlas i budgetbetänkandet 2005/06:KrU1.

5. Läsfrämjande åtgärder, punkt 14 (v)

Siv Holma (v) och Rossana Dinamarca (v) anför:

Det finns inga enkla lösningar på hur läsandet ska kunna breddas för att nå nya grupper. Vänsterpartiet har i sin motion 2004/05:Kr248 lyft fram några förslag på lämpliga åtgärder, men det finns många fler vägar att pröva. Ett sätt som vi lyfter fram i vår motion är att regeringen tar initiativ till träffar, seminarier och konferenser med myndigheter, organisationer, föreningar m.m. som har intresse av och/eller verkar för läsfrämjande åtgärder.

6. Upphävande av bibliotekslagen, punkt 15 (fp)

Lennart Kollmats (fp) och Hans Backman (fp) anför:

Vi vill påminna om att vi i vår budgetmotion 2005/06:Kr381 (fp) har ökat stödet för inköp av litteratur till folkbiblioteken med 28 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Av dessa medel föreslår vi att 24,5 miljoner kronor ska gå till små bibliotek.

7. Översyn av stödet till kulturtidskrifter, punkt 20 (fp)

Lennart Kollmats (fp) och Hans Backman (fp) anför:

Vi vill påminna om att vi i vår budgetmotion 2005/06:Kr381 har föreslagit en ökning av stödet till kulturtidskrifter med 3 miljoner kronor avseende produktionsstöd. Ökningen kan medge såväl en uppräknig av stödet till de tidskrifter som befinner sig inom systemet som en viss utökning av antalet titlar som beviljas stöd. Vi vill också nämna att Folkpartiet liberalerna för 2007 och 2008 avser att anslå medel för att tillvarata kulturtidskrifternas upphovsrättsliga intressen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2005/06:2 Bästa språket - en samlad svensk språkpolitik:

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om nationella språkpolitiska mål (avsnitt 5).

Följdmotioner

2005/06:Kr2 av Kent Olsson m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förslaget i utredningen Mål i mun (SOU 2002:27).
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om svenska språkets ställning i Europeiska unionen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att höja EU-texters kvalitet och läsbarhet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om svensk terminologi.

2005/06:Kr3 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd):

1. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag på lag-skydd för svenska språket som majoritetsspråk.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utvärdering av statens läsfrämjande insatser.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bibliotekens betydelse för det läsfrämjande arbetet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av det statliga inköpsstödet till biblioteken.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om En bok för alla.

2005/06:Kr4 av Birgitta Sellén m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en särskild lag om svenska språket.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att genom att lagstifta om svenska språket säkras rättigheten att använda svenska språket som ett EU-språk.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall bidra till att den ömsesidiga språkförståelsen i Norden vidmakthålls och förbättras.

2005/06:Kr5 av Håkan Larsson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förstärkt nordiskt samarbete i språkfrågor.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka svenska och finska språken i båda länderna genom förstärkt bilateralt utbyte och samarbete.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utgivande av klassiska verk på de nordiska grannspråken.

2005/06:Kr6 av Nina Lundström och Heli Berg (båda fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om modersmål.

2005/06:Kr7 av Ana Maria Narti (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samhällets behov av flerspråkighet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en intensiv förstärkning av studierna om svenska språket i hela utbildningssystemet.

2005/06:Kr8 av Lennart Kollmats m.fl. (fp):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rätten att använda svenska språket i EU-sammanhang.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2002

2002/03:Kr215 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av lagstiftning för att stärka svenska språkets ställning.

2002/03:Kr305 av Helena Höij m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lagskydd för svenskan som majoritetsspråk.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2003

2003/04:Kr280 av Magdalena Andersson och Anita Sidén (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om svenskan som officiellt språk.

2003/04:Kr367 av Helena Höij m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lagskydd för svenskan som majoritetsspråk.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05:Kr221 av Bertil Kjellberg och Birgitta Sellén (m, c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändring i lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument.

2004/05:Kr233 av Kent Olsson m.fl. (m):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om litteraturens betydelse.

2004/05:Kr236 av Göte Wahlström och Christina Nenes (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ökad läsförståelse.

2004/05:Kr248 av Peter Pedersen m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydelsen av läsfrämjande aktiviteter.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om analys och förslag till åtgärder i syfte att underlätta etablering av bokhandlar i de kommuner som saknar sådana.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka antalet översättningar från fler språkområden i den svenska bokutgivningen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en kartläggning av och förslag till åtgärder i syfte att underlätta utgivning och distribution av litteratur på olika invandrarspråk.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en kartläggning av och förslag till åtgärder i syfte att underlätta utgivning och distribution av litteratur på de nationella minoritetsspråken.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i övrigt vidta åtgärder i syfte att bredda läsandet till nya grupper.

2004/05:Kr280 av Peter Jonsson och Rolf Lindén (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av stödet till kulturtidskrifter.

2004/05:Kr342 av Else-Marie Lindgren (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge ett nationellt uppdrag till samtliga bibliotek att införa s.k. företagsservice som en del av basverksamheten.

2004/05:Kr359 av Dan Kihlström m.fl. (kd):

1. Riksdagen begär av regeringen en översyn av den idéburna organisationspressens villkor och möjligheter att genom ett särskilt statligt stöd säkerställa en kvalitativ utveckling av denna press.

2004/05:Kr362 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd):

8. Riksdagen begär att regeringen återkommer med information rörande utvärderingen av det statliga stödet till läsfrämjande insatser.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:Kr226 av Else-Marie Lindgren (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge ett nationellt uppdrag till samtliga bibliotek att införa s.k. företagsservice som en del av basverksamheten.

2005/06:Kr233 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om litteraturens betydelse.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bibliotekslagen.

2005/06:Kr249 av Mona Jönsson (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av världsklassiker.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att snarast låta utreda hur man kan sprida kunskaper om och tillgången till världsklassiker.

2005/06:Kr306 av Peter Pedersen m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Kulturrådet bör ges i uppdrag att ta fram statistik över tillgången till barnlitteratur i förskolan.

2005/06:Kr321 av Berndt Sköldestig (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att långsiktigt öka språkförståelsen i Norden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i motionen om hur man kan åstadkomma en allmänt förbättrad nordisk språkförståelse i Sverige.

2005/06:Kr334 av Birgitta Sellén m.fl. (c):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla människor bör ha tillgång till litteratur.
7. Riksdagen begär att regeringen återkommer med en lösning på genomförande av undersökningar och utvärderingar samt forskning på biblioteksområdet.

2005/06:Kr336 av Lars Ohly m.fl. (v):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behov av kartläggning av vilka behov som finns och vilka åtgärder som krävs för att förbättra situationen för utgivning och distribution av litteratur på invandarspråken.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det i anslutning till vad som anförts i förslagspunkt 7 ovan särskilt bör undersökas vilka möjligheter som finns till en nordisk samordning av utgivning på och översättningar till aktuella invandarspråk.

2005/06:Kr345 av Tommy Ternemar m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om läs- och skrivfrämjande, arbetsplatsbibliotek och bokombud.

2005/06:Kr381 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

18. Riksdagen beslutar att upphäva bibliotekslagen (1996:1596).
43. Riksdagen begär att regeringen snarast återkommer med förslag på en långsiktig finansiering av utgivningen av Svenska Akademiens ordbok.

2005/06:Kr382 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -):

39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att en nationell plan för att öka tillgänglighet och tillgång till bibliotek för alla medborgare tas fram.

2005/06:Kr413 av Dan Kihlström m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av den idéburna organisationspressens villkor och möjligheter att genom ett särskilt statligt stöd säkerställa en kvalitativ utveckling av denna press.

2005/06:Kr416 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bibliotekens betydelse för det livslånga lärandet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utvärdering av bibliotekslagen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett sammanhållet nationellt ansvar för bibliotekspolitiken.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en nationell biblioteksvision.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om information rörande utvärderingen av det statliga stödet till läsfrämjande insatser.

BILAGA 2

EU-frågor

Digitala bibliotek**Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén – i2010: Digitala bibliotek, KOM (2005) 465 slutlig**

I ett brev av den 28 april 2005 till rådets ordförandeskap och kommissionen från sex stats- och regeringschefer förespråkades ett inrättande av ett virtuellt europeiskt bibliotek som skulle bidra till att Europas kulturella och vetenskapliga samlingar blir allmänt tillgängliga.

Kommissionen har välkomnat dessa idéer och kommer enligt meddelandet att bidra till att inrättandet kan omsättas i praktiken genom initiativet i2010 om digitala bibliotek.

Meddelandet från kommissionen innehåller en beskrivning av den vision som ligger till grund för initiativet om digitala bibliotek och en presentation av visionens huvuddelar. Meddelandet utgör samtidigt initiativets första del som rör digitalisering, tillgänglighet på nätet och digitalt bevarande av vårt kulturarv. Vidare innehåller det en analys av de hinder som finns för att utnyttja dess kulturella och ekonomiska potential samt förslag på åtgärder som ska bidra till att motverka de splittrade insatser som för närvarande görs i Europa.

I slutsatsen anger kommissionen följande: Tack vare informationstekniken finns det möjlighet att göra Europas kultur- och vetenskapsarv synligt och åtkomligt både i dagsläget och i framtiden. För att det ska bli verklighet krävs gemensamma insatser i medlemsstaterna och på gemenskapsnivå. Medlemsstaternas insatser i fråga om digitalisering och digitalt bevarande är för närvarande synnerligen splittrade. Om man lyckas övervinna de hinder som finns, kan det påskynda digitaliseringen, göra informationen åtkomligare och garantera långsiktigt bevarande av digitalt innehåll. Kommissionen uppmanar Europaparlamentet och rådet att stödja det av kommissionen presenterade tillvägagångssättet och medlemsstaterna att ansluta sig till insatserna på unionsnivå så att digitala bibliotek kan bli verklighet i hela Europa.

Utbildnings- och kulturdepartementet har i sin kommenterade dagordning inför rådets möte den 14–15 november 2005 angett bl.a. följande:

I första stadiet handlar det om att digitalisera kulturarvet; i ett senare skede planeras digitalisering för forskningens behov. På sikt kommer frågan också att kopplas ihop med en revidering av upphovsrätten som kommissionen planerar. Kommissionen har inlett en konsultation som avslutas i januari 2006. Därefter är avsikten att lägga fram ett förslag till rekommendation. Diskussionen vid rådsmötet kommer att beröra frågor om hur strategin på bästa sätt kan genomföras och hur nationell verksamhet på området kan bidra till arbetet.

Svensk ståndpunkt: Sverige välkomnar initiativet, som pekar ut ett angeläget område där gemensamma insatser har ett tydligt europeiskt mervärde. Frågan är komplex och har många viktiga aspekter. Sverige anser att hela initiativet redan från sin början bör ta hänsyn till de tydliga kopplingarna mellan kulturarv, forskningens behov och teknikutveckling. De ramar som sätts upp av upphovsrätten bör hela tiden beaktas.

Europeisk indikator för språkkunskaper

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet angående Europeisk indikator för språkkunskaper, KOM (2005) 356 slutlig

Inledning

Europeiska unionen, som byggts upp kring fri rörlighet för dess medborgare, kapital, varor och tjänster, är nu hemvist för 450 miljoner människor med skiftande etnisk, kulturell och språklig bakgrund.

Betydelsen av att uppmuntra samhälle och individer i Europeiska unionen till flerspråkighet togs upp i kommissionens meddelande ”Främjande av språkinlärning och språklig mångfald – En handlingsplan 2004–2006”. Förmågan att förstå och kommunicera på ett annat språk än modersmålet är en grundläggande färdighet som alla europeiska medborgare behöver. Den vidare utvecklingen av kunskaper i främmande språk är viktig när det gäller att uppmuntra till rörlighet inom unionen, vilket kommer att bidra till skapandet av en sann europeisk arbetsmarknad, genom att medborgarna ges möjlighet att fullt ut dra fördel av friheten att arbeta eller studera i en annan medlemsstat. Vidare kommer en arbetskraft med konkreta språkkunskaper och interkulturell kompetens att göra det lättare för europeiska företag att effektivt konkurrera på den globala marknadsplatsen.

Att lära sig och att tala andra språk stimulerar oss till att bli öppnare gentemot andra, deras kulturer och synsätt. Dessutom förbättras de allmänna kognitiva färdigheterna, och kunskaperna i modersmålet stärks, inklusive läs- och skrivkunnigheten. Det räcker alls inte med att lära sig ett lingua franca. Kommissionens målsättning är ett verkligt flerspråkigt

uropeiskt samhälle: ett samhälle i vilket andelen flerspråkiga människor ständigt ökar tills varje medborgare har praktiska kunskaper i åtminstone två språk utöver det egna modersmålet.

Vid Europeiska rådets möte i Barcelona i mars 2002 satte stats- och regeringscheferna upp målet att göra sina utbildningssystem till kvalitetsreferens för hela världen senast 2010 och efterlyste ”ytterligare insatser ... för att förbättra basfärdigheterna, särskilt genom att barn från mycket låg ålder får undervisning i minst två främmande språk”. Vidare uppmanade de till inrättande av ”en europeisk indikator för språkkunskaper under 2003”. Bakgrunden till detta beslut är bristen på uppgifter om EU-medborgarnas faktiska språkkunskaper och behovet av pålitliga system för att mäta framsteg i förhållande till det nya målet.

I kommissionens slutsatser anges följande:

Den europeiska indikatorn för språkkunskaper har ett värde i sig själv. Den kommer att ge oss mer upplysningar om de unga européernas språkkunskaper än vi för närvarande har eller kan ta reda på på annat sätt. Men indikatorn är samtidigt en symbol för något mera. När man vid Europeiska rådets möte i Barcelona uppmanade till inrättandet av en europeisk indikator för språkkunskaper, noterade man också att undervisning i minst två främmande språk från låg ålder är en viktig del av basfärdigheterna – och således en medfödd rättighet för alla europeiska medborgare. På detta sätt underströk också Europeiska rådet att unionen är hemvist för många kulturer och språk, och att lära sig dessa är en del av vad det innebär att vara europé.

Kommissionen uppmanar rådet att ge sitt stöd åt det tillvägagångssätt som skisseras i detta meddelande för införandet av Europeisk indikator för språkkunskaper, så att förberedelsearbetet kan gå vidare i lämplig takt. Rådets stöd krävs före utgången av detta år för att tidsplaneringen ska kunna hållas.

När det gäller tidsplaneringen har kommissionen för avsikt att kalla till det första mötet i den rådgivande kommittén för den europeiska språkindikatorn i slutet av 2005, offentliggöra upphandlingen av den centrala samordningen av indikatorn under våren 2006 samt organisera en första pilotverksamhet för att testa de föreslagna testinstrumenten under 2007.